

Regeringens skrivelse

1976/77: 152

med överlämnande av årsredovisning för Statsföretag AB;

beslutad den 18 maj 1977.

Regeringen överlämnar till riksdagen, enligt bifogade utdrag av regeringsprotokoll, årsredovisning för år 1976 för Statsföretag AB.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

NILS G. ÅSLING

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-05-18

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Åsling

Skrivelse med överlämnande av årsredovisning för Statsföretag AB

I beslutet om bildandet av Statsföretag AB (prop. 1969: 121, SU 168, rskr 381) ingick att en redovisning av verksamheten hos bolaget årligen skulle överlämnas till riksdagen. Detta bör liksom föregående år (skr. 1975/76: 214) ske genom att bolagets årsredovisning för det senaste verksamhetsåret överlämnas till riksdagen. Årsredovisningen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

Med hänvisning till vad jag sålunda anförut hemställer jag att regeringen överlämnar årsredovisningen för år 1976 för Statsföretag AB till riksdagen.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

*Bilaga***Statsföretagsgruppen i sammandrag**

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Fakturerad försäljning i Mkr	3 592	3 947	4 441	5 606	8 063	7 923	9 747
Därav kunder i utlandet i %	—	—	—	57,9	60,5	51,2	52,7
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader i Mkr	300	158	253	413	1 043	353	—437
i procent av faktureringen	8,3	4,0	5,7	7,4	12,9	4,5	—4,4
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	269	193	263	406	987	321	392
Bokslutsdispositioner i Mkr	—95	—78	—41	—144	—752	—268	—50
varav förändring av lagerreserven i Mkr	13	—20	3	—73	—241	—171	—46
Avkastning på totalt kapital i %	6,8	4,4	4,9	6,6	12,3	5,0	0,3
Moderbolagets utdelning i Mkr	0	0	0	22	36	0	*0
Investeringar i anläggningar i Mkr	512	740	931	856	1 098	1 537	1 840
Medelantal anställda	34 093	34 285	35 022	36 999	41 299	45 957	47 710

* Styrelsens förslag.

- Statsföretagsgruppens förankring i basindustrin innebär svåra påfrestningar i rådande konjunktursituation, vilket medfört att resultatet försämrats
- Investeringstakten är oförändrat hög — 1 840 Mkr har investerats i anläggningar
- Genom nyemission har Statsföretag AB tillförts 1 500 Mkr
- Finansiell rekonstruktion av Norrbottens Järnverk AB har genomförts med kapitaltillskott från staten med 1 800 Mkr. Projektet Stålverk 80 har uppskjutits
- Utveckling av strategisk företagsledning formar Statsföretagsgruppen
- Resultatet för Statsföretagsgruppen år 1977 bedöms bli väsentligt sämre än 1976.

Var står Statsföretag?

Intervju med Per Sköld

Av redaktör Roland Svensson

— *Innebär regeringsskiftet några förändringar i Statsföretagsgruppens villkor eller policy?*

— Det har inte kommit några propåer hittills, som ändrar grundvärderingarna. Dessa går tillbaka till det riksdagsbeslut för Statsföretagsgruppens tillkomst som partierna var eniga om. Samma villkor ska gälla för Statsföretag som för näringslivet i övrigt. Och för oss innebär det att vi på sikt måste bli lönsamma och förränta ägarkapitalet.

— *Det har kommit nya signaler från regeringen när det gäller företagens ansvar i krislägen, t. ex. att skaffa ny sysselsättning. En del tolkar detta som ett evigt företagsansvar. Hur reagerar du?*

— Jag tycker att det här är oerhört tuffa och hårda krav man ställer på näringslivet. På ett sätt kan jag förstå det. I ett företag ska man ha ambitionen att fungera uthålligt och successivt förbättra konkurrenskraften och därmed generera vinst och trygghet för de anställda. Uthållighet i den bemärkelsen att sörja för att nya idéer — ny företagsamhet avlöser ekonomiskt sett föråldrade produkter. Därigenom fyller man också bäst sitt ansvar för dem som arbetar i företaget. Om det inträffar något, så måste man naturligtvis hjälpa till så att den enskilde individen kommer så lindrigt undan som möjligt.

”Dåligheter kan konserveras för länge”

Men steget därifrån till att absolut garantera ny sysselsättning, särskilt till den eller den orten, det är som jag ser det ett näst orimligt krav. En företagsledning är helt inriktad på sin verksamhet. Tror man att företagsledare därutöver ska vara bättre skickade än andra att skaffa ny sysselsättning, så kräver man att de ska vara tusenkonstnärer. En företagsledning kan inte hålla den beredskapen, ty då sköter den ganska dåligt sin uppgift att leda verksamheten.

Dessutom är risken stor att man kan medverka till att dåligheter konserveras för länge. Ledningen vågar inte vidta de åtgärder som skulle behövas. Och man kan ännu oftare komma för sent.

— *Har Statsföretag ett större ansvar än andra företag när det gäller sysselsättningen?*

— Inte om man tillämpar principen att vi ska arbeta på samma villkor som näringslivet i övrigt. Men samtidigt måste jag erkänna, att självklart måste statsägda företag känna att man lägger stort ansvar på

dem i det här avseendet. Vi ska ha viljan att ligga bland de absolut bästa. Men att kräva att vi ska ligga långt före är en orimlighet.

— *De stora basindustrierna är ju de som antingen ger miljardvinst eller klubbar till koncernen med en storförlust som 1976. Går det någonsin att göra något åt de här vinstcyklerna med den sammansättning som koncernen har?*

— Det måste vara en ambition för oss att göra något åt det. Men vi kommer flera år framåt att kraftigt påverkas av att vi är så hårt tyngda av basindustrierna. De är oerhört konjunkturkänsliga och beroende av världsmarknaden.

"NJA förblir ett problemföretag"

NJA har ju alltid varit ett problemföretag. Men där ska vi väl få ett resultat så småningom, som inte ska vara sämre än likartade handelsstålföretag här i landet.

— *Men det har alltid varit sämre i historisk tid?*

— Ja, men det beror på en rad faktorer. Där har aldrig, som jag ser det, formulerats en bärande affärsidé förrän 1970. Men man genomförde inte de nödvändiga satsningarna konsekvent. De olika stegen drevs fram för snabbt, och man hann inte få de resultat som erfordrades.

NJA kommer att förbli ett svårt företag. Ty vilka satsningar som än görs och vilka affärsidéer som än finns, så ligger företaget i en bransch — handelsstål — som jag tror även i fortsättningen kommer att få brottas med problem.

— *Ingen ska med andra ord vara optimist om NJAs framtid?*

— Inte om att NJA skall bli ett lysande företag. Men vår ambition är att det ska nå resultat som kan hävda sig med likartade företags.

De strukturella problemen börjar också slå igenom för LKAB. Samtidigt som handelsstålbranschen i västvärlden upplever sin svåraste situation under efterkrigstiden har en mängd nya gruvor öppnats — gruvor med dagbrott och med effektiva transportsystem. Därtill är norrbottensmalmen bekymmersam, eftersom en stor del har hög fosforhalt, vilket med dagens stålprocesser innebär ett lägre marknadsvärde.

Det kommer att ta tid innan LKAB på nytt når hyggliga resultat.

— *Ska ni mot den bakgrunden fortsätta att investera i LKAB i samma takt som tidigare?*

— Inom LKAB håller man nu på att gå igenom de här problemen. Och detta kommer säkert att medföra förändringar i investeringsplanerna.

"Ett och ett skall bli lika med tre"

— Vilka möjligheter har Statsföretags ledning att påverka utvecklingen inom gruppen?

— I gruppen har vi utvecklat system för strategisk planering. Till sammans med dotterbolagen formuleras mål och utvecklingsramar, som skall ligga till grund för flerårsbudgeteringen. Detta arbete leder även till analyser rörande gruppens långsiktiga struktur.

Min förhoppning är att dessa sedan kan ligga till grund för diskussioner med ägaren om företagsgruppens framtida inriktning.

— Nyföretagandet inom Statsföretagsgruppen har ju inte varit särskilt lyckat, snarare tvärtom. Går det inte att skapa innovationsföretag i ett stort konglomerat?

— Jag kan villigt erkänna att vi fått sköta innovationssidan lite grann med vänster hand. Vi har haft så många andra problem under de här fem—sex åren. Men vi förstärker nu successivt våra resurser.

— Är den gamla tanken på sammanslagningar av närbesläktade företag till divisioner eller dylikt begravd?

— Om man ska sammanföra exempelvis två företag så måste den sammantagna affärsiden vara bättre än de två tidigare, plus att man bör skapa rationaliseringsvinster genom sammanförandet. Ett och ett ska verkligen bli tre och inte ett och ett halvt som det ofta blir på grund av störningar av olika slag.

Därmed vill jag inte ha sagt att vi är fastlåsta här. När vi ser att det finns fördelar att hämta i en sammanslagning så utnyttjar vi det. Ta exempelvis uppbyggnaden av Liber Grafiska och SMT-Pullmax.

"Politikerna måste formulera en näringspolitik"

— Hur stor bit tycker du att staten ska äga av det svenska näringslivet?

— I den svenska ekonomin anser jag att det är ganska ointressant vilka som äger företagen. Det är mycket viktigare att diskutera vilka resultat företagen uppnår utifrån de resurser som de disponerar. Det kanske viktigaste är att politikerna formulerar sig när det gäller näringspolitiken. Vilka mål vill politikerna ställa upp totalt sett för svenskt näringsliv?

— Underförstått menar du att det inte finns sådana här målformuleringar i dag?

— Nej, jag tycker inte att det finns en väl formulerad näringspolitik. Politikerna måste tala om vad näringslivets uppgift är i det moderna samhället. Vi kan inte hyfsa debatten förrän de gjort det.

— *Vad menar du själv att de här målsättningararna skulle gå ut på?*

— Jag anser att näringslivets uppgift inom ramen för det moderna samhället är att skapa värden genom att producera varor och tjänster. Detta ger i sin tur politikerna möjlighet att infria olika önskningar i samhället. Politikernas uppgift är att fördela värdena.

Som det nu är råder det en viss förvirring. Många tror att näringslivets uppgift är att till vilka kostnader som helst sysselsätta människor. Men de glömmer bort, att om vi gör detta ineffektivt så föröder vi en mängd av de värden som vi har.

"Vinst måttet på effektivitet"

En företagsledares uppgift är att sköta företaget effektivt. Uttrycket för effektivitet är att man har vinst. Då har man utnyttjat de resurser man har minst lika bra som konkurrenterna och kanske t. o. m. lite bättre. Har man inte vinst så har man gjort det sämre, och då kan det ifrågasättas om vi ska ha rätt att disponera de här produktionsmedlen.

— *Det där förefaller vara en tämligen renodlat kapitalistisk uppfattning?*

— Ja, men den kan ju styras genom att politikerna sedan formulerar spelregler i form av villkor. Det är ju där som politikerna ska komma in i näringslivet. De ska förbehålla sig rätten att göra det.

Verksamhetsberättelse

Koncernöversikt

Konjunktur och försäljning

Statsföretagsgruppen är ett utpräglat konglomerat. Företagen är fördelade på många branscher. Storleken och kapitaltyngden hos företag som ASSI, LKAB, NJA och Berol Kemi, vilka 1976 svarade för hälften av den samlade faktureringen, ger emellertid gruppen en basindustrikaraktär som gör den starkt konjunkturkänslig.

Statsföretagsgruppens fakturerade försäljning för 1976 uppgick till 9 747 Mkr. (7 923 Mkr.) — en uppgång med 23 %. Ökningen består till 18 procentenheter av större volym och till 5 procentenheter av högre priser.

Gruppens planer för 1976 utarbetades mot bakgrund av förväntningar om en konjunkturuppgång med höjda priser under hösten 1976. Avsaknaden av uppgång påverkade basindustriföretagen kraftigt och därmed också koncernen i dess helhet. Detta gäller dock mindre faktureringen än resultat. En faktureringsökning på enbart 10 % för ASSI, Berol Kemi, LKAB och NJA sammantagna, kompensades av en 40 %-ig ökning för övriga företag. Basindustriföretagens kapitalintensitet medför emellertid att resultaten är mycket omsättningsberoende, varför dessa bolags svaga försäljningsutveckling kraftig slog igenom i gruppens resultat. Till detta bidrar att basindustriföretagens faktureringsökning består av ca 9 procentenheters volymökning och endast 1 procentenhets prisökning. För gruppen i övrigt var volymökningen 30 % och prisökningen 10 %.

ASSIs försäljning under 1976 uppgick till 1 501 Mkr. (1 238 Mkr.). Försäljningsökningen hänför sig främst till trävaror, spånskivor och wellpapp. Kraftliner och kraftpapper däremot har stagnerat.

LKAB ökade sin försäljning från 1 846 Mkr. 1975 till 2 059 Mkr. 1976. Båda åren uppgick malmleveranserna emellertid bara till 2/3 av produktionskapaciteten.

Svårast drabbat av rådande konjunkturläge är NJA vars fakturering minskade med 96 Mkr. till 872 Mkr. (968 Mkr.). Utöver den allmänna och djupa konjunkturedgången för handelsstål, med krympande marknad för tackjärn och stålämnen, påverkades NJA starkt av krisen i varvsindustrin, vilket medförde en drastisk nedgång i leveranserna av fartygsprofiler. Beläggningen i stålverk och valsverk blev låg samtidigt som priserna ofta understeg de rörliga kostnaderna. En stor del av produktionen har skett på lager.

Statsföretagsgruppens försäljning till kunder i utlandet under 1976 uppgick till 5 139 Mkr. (4 057 Mkr.) varav 4 753 Mkr., 93 %, till kunder i Europa, 226 Mkr., 4 %, till kunder i Nordamerika samt 160 Mkr., 3 %, till kunder i övriga världen. Försäljningsökningen till kunder i utlandet med 1 082 Mkr., 27 %, hänför sig främst till Uddevallavarvet 423 Mkr., LKAB 253 Mkr., ASSI 202 Mkr. och Svenska Tobaks AB 103 Mkr.

Resultat

Den svaga konjunkturen med den press på försäljningsvolymerna och priser denna innebär för bas- och verkstadsindustrierna har starkt slagit igenom i Statsföretagsgruppens resultat. Till detta bidrar också vissa strukturella problem och ett försämrat kostnadsläge i förhållande till internationella konkurrenter.

Väsentligt är här den internationella utvecklingen när det gäller frakter och teknologi. Den kostnadsfördel som närheten till de stora avnämarna i Europa tidigare inneburit har kraftigt minskat. Likaså avtar det försprång svensk basindustri haft på den kvalitativa sidan.

Statsföretagsgruppens resultat före bokslutsdispositioner och skatter uppgick till 392 Mkr. (321 Mkr.). Lagerstödet för 1976 är då inkluderat med 213 Mkr. Därav hänför sig 40 Mkr. till ASSI, 82 Mkr. till LKAB, 71 Mkr. till NJA och 14 Mkr. till Uddcomb.

Konjunkturutvecklingen innebar för NJA så svåra påfrestningar att företagets fortlevnad hotades. Som en följd härav beslöt regeringen framlägga en proposition (1976/77: 57) om kapitaltillskott till NJA, vilken bifölls av riksdagen i mars 1977. Propositionen har beaktats i bokslutet för 1976. I resultatet före bokslutsdispositioner och skatter för 1976 ingår som extraordinär intäkt ett tillskott från staten med 1 800 Mkr. avsett för finansiell rekonstruktion av bolaget (se sid. 14 not 2). Genom den redovisningsmässiga behandlingen har Statsföretagsgruppens resultat efter finansiella intäkter och kostnader på -437 Mkr. (353 Mkr.) inte påverkats av rekonstruktionstillskottet.

NJAs resultat före bokslutsdispositioner och skatter uppgår till 133 Mkr. (-177 Mkr.) men den finansiella rekonstruktionens resultatförbättrande effekt är då 1 055 Mkr.

LKABs resultat före bokslutsdispositioner och skatter utgör 27 Mkr. Försämringen från 314 Mkr. år 1975 med 287 Mkr. får genom sin storlek avsevärd inverkan på gruppens samlade resultat.

Även ASSIs resultatförsämring är betydande. Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter uppgår till -45 Mkr. mot 73 Mkr. 1975, dvs. en försämring med 118 Mkr.

Svenska Tobaks AB uppvisar en resultatförbättring på 24 Mkr. (236 Mkr. 1976 mot 212 Mkr. 1975).

Bland övriga företag med positiva resultat före bokslutsdispositioner och skatter märks Kabi 14 Mkr. (23 Mkr.), Kalmar Verkstad 22 Mkr.

Försäljning	1972	1973	1974	1975	1976
ASSI	662	945	1 665	1 238	1 501
Berol Kemi		247	476	416	474
Kabi	247	286	305	377	448
LKAB	1 304	1 480	2 042	1 846	2 059
NJA	465	655	994	968	872
Rockwool				101 ¹	455
SARA	362	375	423	481	549
Svenska Tobaks AB	483	481	629	811	927
Uddevallavarvet	341	405	566	410	833
Övriga bolag	577	732	963	1 275	1 629
Summa	4 441	5 606	8 063	7 923	9 747

¹ Avser 1/10—31/12.

(12 Mkr.), Karlskronavarvet 24 Mkr. (28 Mkr.), Rockwool 32 Mkr. (9 Mkr., avser okt.—dec. 1975), SMT-Pullmax 20 Mkr. (15 Mkr.) och Uddevallavarvet 79 Mkr. (28 Mkr.).

Bland företag med negativa resultat före bokslutsdispositioner och skatter märks utöver ASSI, Berol Kemi —46 Mkr. (16 Mkr.), EssBo, Svenska Bomaterial AB —19 Mkr. (—23 Mkr.), Sonab —46 Mkr. (—38 Mkr.) och Uddcomb —34 Mkr. (—29 Mkr.).

I syfte att påverka gruppens mer konjunkturellt betonade resultatutveckling genomförs besparings- och idéutvecklingsprogram inom flertalet företag. För att förbättra gruppens strukturella situation har också en intensifiering av struktureringsåtgärderna skett i anslutning till pågående utvecklingsarbete med strategisk planering och utvecklingsramar.

Investeringar, företagsförvärv och lagerutveckling

Investeringsbehovet i framför allt basindustriföretagen har medfört en fortsatt omfattande investeringsverksamhet inom gruppen. Anläggningsinvesteringarna uppgick 1976 till 1 840 Mkr. (1 537 Mkr.). Rörelsekapitalet, exklusive fordran på staten i anledning av finansiell rekonstruktion av NJA, ökade med 830 Mkr. (636 Mkr.), vilket i stort sett innebär en anslutning till omsättningsutvecklingen.

En stor del av investeringarna under året bestod i fullföljandet av tidigare fattade beslut. LKABs investeringar som under året uppgått till 578 Mkr. omfattar bl. a. arbeten på den nya 775 metersnivån i Kirunagruvan, 93 Mkr., utvidgning av kajanläggning, mekanisering av lager och uppbyggnad av siktstation i Narvik med 157 Mkr., ombyggnad av sovrings- och finkrossverk i Kiruna, 66 Mkr., samt om- och utbyggnad av kulsinterverk i Svappavaara 47 Mkr.

I NJA har Koksverk 75 dragit 86 Mkr. och det fortsatta arbetet inom Stålverk 80-projektets ram, 175 Mkr. Bland övriga insatser märks investeringar i sinterverk och Stålverk 75. Totalt har under året 335 Mkr. investerats inom NJA.

Utöver LKAB och NJA tillhör ASSI med investeringar på 286 Mkr., Berol Kemi med 125 Mkr. och Uddevallavarvet med 225 Mkr. gruppens större investerare. I ASSI är det bl. a. färdigställandet av spånskivefabriken i Laxå och det nya sågverket i Valåsen som dragit större be-
lopp. Berol Kemis investeringar syftar framför allt till ökad produktionskapacitet för vissa specialprodukter men omfattar även färdigställandet av anläggningar för etylenaminer och förprojektering av OXO-anläggningen. Beslut har fattats att genomföra detta projekt, vilket är kostnadsberäknat till 700 Mkr. och som innebär en uppbyggnad av en anläggning för tillverkning av OXO-alkoholer i Stenungsund.

Investeringarna i Uddevallavarvet gäller det snart avslutade projekt 73 (bl. a. innefattande docka och verkstäder) vilket innebär en modernisering av varvet och en ökning av kapaciteten för byggande av fartyg upp till ca 600 000 dwt.

Statsföretag ABs förvärv och avyttring av företag och större aktieposter redovisas under avsnittet "Moderbolaget" nedan.

Bland dotterbolagsförvärv märks ASSIs inköp av Dansk Kraftemballage A/S per den 1 december 1976 och förvärvet av resterande aktiepost i Wellkarton AG i Schweiz per den 1 januari 1976 (tidigare ägde ASSI 45 %). Den 1 januari 1976 övertog Stigtex AB från Gustaf Werner AB i Göteborg rörelsen vid AB Kamgarn i Borås. Detta skedde efter en överenskommelse med Överstyrelsen för Ekonomiskt Försvar (ÖEF). 1 april 1976 övertog SARA Carolls Restaurants Sweden AB. Dess fem enheter har införlivats i SARAs hamburgerkedja CLOCK. Per den 1 januari 1977 tillkom ytterligare fem enheter, tidigare drivna av AB Sohlberg & Lithell under namnet Floyds. I juni 1976 träffade Nyckelhus AB avtal om förvärv av samtliga aktier i AB Wallit. Bolaget ingår i Statsföretagsgruppen från den 1 januari 1977.

Per 1 juli 1976 övertog Statens Vattenfallsverk 50 % av LKABs aktier i Svenska Petroleum AB. Företaget är därmed hälftenägt av LKAB och Vattenfall.

Ett väsentligt inslag i det gångna årets konjunkturutveckling är att

Resultat	1972	1973	1974	1975	1976
ASSI	-24	111	479	71	- 46
Berol Kemi		6	110	16	- 46
Kabi	20	19	25	31	13
LKAB	252	216	370	322	22
NJA	-36	34	- 24	-172	-713
Rockwool				9 ¹	35
SARA	-27	- 19	1	3	1
Svenska Tobaks AB	137	119	149	204	227
Uddevallavarvet	16	50	39	29	85
Övriga bolag	-85	-123	-106	-160	- 15
Summa	253	413	1 043	353	-437

¹ Avser 1/10—31/12.

den tidigare starka lageruppbyggnaden av främst sysselsättningsskäl har fortsatt om än i svagare tempo. Vid årets utgång uppgick gruppens varulager till 4 201 Mkr. att jämföras med 3 780 Mkr. 1975. Ökningen var alltså 421 Mkr. Största lagren återfinns hos basindustriföretagen ASSI 846 Mkr., LKAB 947 Mkr. och NJA 607 Mkr. LKABs malm-lager uppgick vid årets slut till 13 Mton.

Stålverk 80

1974 fattades beslut om att NJA skulle bygga ett exportinriktat stål-ämnesverk — Stålverk 80. Kapaciteten för den ämnesproducerande enheten beräknades till 4 Mton/år. Stålämnena skulle i första hand levereras till västeuropeiska företag.

Efter riksdagsbeslut i juni 1976 modifierades planerna så att projekteringen inriktades på en utbyggnad av ett metallurgiskt centrum i Luleå — i första hand anpassat till den svenska stålindustrin. Omorienteringen innebar dels en volymminskning från 4 Mton stålämnen till ca 2,5 Mton, dels att huvuddelen av ämnena skulle avsättas till ett planerat varmbandvalsverk i Gävle.

Mot bakgrund av under hösten 1976 föreliggande utredning och projekteringsresultat, främst avseende projektets marknadsförutsättningar, beslöt dock NJAs styrelse i oktober 1976 att rekommendera ett uppskjutande av projektet. Den 30 november upplöstes projektorganisationen och ansvaret överfördes till NJAs linjeenheter. Kostnaderna för projektet uppgick 1976-12-31 till 310 Mkr., varav 271 Mkr. balanserats som pågående nyanläggningar och resterande belopp kostnadsförts. Avveckling av personalstyrka och ingångna avtal m. m. beräknas vara avslutat under 1977. Kostnaderna härför beräknas uppgå till 104 Mkr. exklusive ett preliminärt ingånget avtal med Luleå kommun.

För att Luleå kommun skall få huvuddelen av sina kostnader för hamnar m. m. täckta, har NJA träffat en preliminär överenskommelse om vissa förvärv för 130 Mkr. NJA ersätter dock inte de kostnader som kommunen har haft för att iordningställa råmaterialhamnen och de väg- och VA-anläggningar som ansluter till industriområdet. Kostnaderna härför uppgår till ca 43 Mkr.

Stålverk 80-projektet har finansierats genom att staten tecknat aktier i Statsföretag för sammanlagt 350 Mkr. Statsföretag har i sin tur tecknat aktier i NJA med samma belopp. Projektet har därutöver gottgjorts ränteintäkter på det likvida överskottet med 38 Mkr., vartill kommer beräknade ränteintäkter för 1977 med 5 Mkr.

För att täcka NJAs uppskattade kostnader för Stålverk 80-projektet om 544 Mkr. fordras alltså ett tillskott på ca 151 Mkr. utöver de medel som tillförts. Hittillsvarande kostnader för Stålverk 80 har till väsentliga delar upptagits som tillgång i NJAs balansräkning. En mer långsiktig förskjutning av projektet aktualiserar en nedskrivning av till-

Investeringar	1972	1973	1974	1975	1976
ASSI	116	40	203	208	286
Berol Kemi		6	20	97	125
Kabi	32	25	15	20	65
LKAB	308	339	290	364	578
NJA	255	339	321	439	335
Rockwool				5	22
Svenska Tobaks AB	10	13	23	21	30
Uddevallavarvet	25	16	105	193	225
Övriga bolag	185	78	121	190	174
Summa	931	856	1 098	1 537	1 840

gångarna. Härvid avvaktas dock riksdagens beslut om projektet. Några reserveringar för nedskrivningsbehov i detta avseende har följdaktligen ej gjorts i nu framlagda bokslut för NJA, Statsföretag AB och Statsföretagsgruppen. Se även not 18 sid. 26.

Finansiering och soliditet

Trots Statsföretagsgruppens otillräckliga resultat, som ej medgivit någon självfinansiering under året, har finansieringen kunnat genomföras på ett tillfredsställande sätt. Detta som en följd av den nyemission som tillfört Statsföretag AB 1 500 Mkr. och det tillskott på 1 800 Mkr. som staten lämnat för finansiell rekonstruktion av NJA.

Dessa kapitaltillskott har mer än väl uppvägt de negativa effekter som den otillräckliga avkastningen i kombination med en hög investeringstakt medfört på soliditeten. Denna har under året stigit från 26 % till 35 %.

Den långfristiga upplåningen, som till hälften skett utomlands, har överstigit 2 000 Mkr. Likviditeten har härigenom ytterligare stärkts. Tillgången på likvida medel bedöms tillräcklig för att klara de påfrestringar som väntas uppstå under 1977. Upplåningen hänför sig främst till Statsföretag AB 724 Mkr., Uddevallavarvet 748 Mkr. och ASSI 323 Mkr.

Reducering av de långfristiga skulderna har ägt rum med ca 1 000 Mkr. under 1976 på grund av dels amorteringar, dels den finansiella rekonstruktionen av NJA.

Utveckling av former för strategisk ledning

Statsföretagsgruppens utpräglade konglomeratkaraktär medför speciella styrproblem. Det produktionsmässiga samband som vanligtvis finns mellan företag i en koncern saknas i stor utsträckning i Statsföretagsgruppen.

Ansvar för den operativa verksamheten ligger hos dotterbolagen. Dessa leds av självständiga styrelser som handlar under eget ansvar.

Den mer långsiktiga ledningen och utvecklingen av gruppen samman-

taget måste därför formas till en strategisk dialog mellan Statsföretag och dess dotterbolag. Principer och regelsystem för denna dialog har nu utvecklats.

Tillsammans med dotterbolagen formuleras mål och utvecklingsramar, som skall ligga till grund för dotterbolagens strategiska planering, flerårsbudgetering och verksamhetsplanering.

Denna utveckling av ledningssystemet bedöms få stor betydelse för Statsföretagsgruppens framtida verksamhet.

Utsikter för 1977

Konjunkturutvecklingen för Statsföretagsgruppens basindustriföretag är fortsatt mycket svag under början av 1977, något som i allt väsentligt präglar gruppens ekonomiska utveckling. Fördröjningen av den väntade konjunkturuppgången har nu gått så långt att en konjunkturförbättring endast marginellt torde kunna påverka fakturering och resultat under 1977 för gruppens basindustriföretag. För många övriga företag ter sig emellertid utsikterna för 1977 ljusare och då framför allt för Kabi, Kalmar Verkstad, Liber Grafiska, Nyckelhus, Rockwool, SARA och Svenska Tobaks AB. Sammantaget bedöms för 1977 Statsföretagsgruppens fakturering öka med drygt 10 % jämfört med 1976, men resultatet av gruppens verksamhet väntas dock bli väsentligt sämre än 1976.

Investeringsutbetalningarna beräknas 1977 bli något lägre än 1976, men kommer fortfarande att ligga på en hög nivå och överstiga gruppens kalkylmässiga avskrivningar. En viss ytterligare lagerökning planeras.

Enligt gruppens långtidsbudget bedöms soliditeten gradvis sjunka under kommande år. Trots nyemission om 1 500 Mkr. och rekonstruktionstillskott för NJA om 1 800 Mkr. under 1976 beräknas gruppens soliditet till ca 30 % vid utgången av 1977. Nedgången i Statsföretagsgruppens soliditet är därmed kraftigare än förutsett. Detta förklaras dels av Statsföretagsgruppens lönsamhetsutveckling, dels av den starka förankringen i basindustrin — och det därmed följande stora investe-

Varulager	1972	1973	1974	1975	1976
ASSI	246	250	428	681	846
Berol Kemi			88	108	120
Kabi	74	79	103	117	129
Karlskronavarvet	65	88	93	171	173
LKAB	256	236	277	734	947
NJA	210	302	425	721	607
Svenska Tobaks AB	247	265	339	367	412
Uddcomb	39	48	107	111	164
Uddevallavarvet	195	250	266	485	366
Övriga bolag	125	183	235	285	437
Summa	1 457	1 701	2 361	3 780	4 201

ringsbehovet. Möjligheten att fortsätta att investera i samma omfattning som hittills är emellertid beroende av gruppens förmåga att förränta kapitalet så att en acceptabel soliditet bibehålls även med det stigande finansieringsbehov som uppkommer på grund av penningvärdeförsämringen. Detta är inte minst viktigt för gruppens såväl inhemska som utländska upplåning, som ställer krav på en sund finansiell utveckling för ett gott kreditvärde.

Mot ovanstående bakgrund synes någon utdelning till staten för 1977 ej kunna föreslås.

I ovanstående prognos har inte beaktats eventuellt beslut i riksdagen avseende projekt Stålverk 80 och effekterna härav på resultat och soliditet för Statsföretagsgruppen (jämför not 18 sid. 26). Hänsyn har inte heller tagits till eventuell påverkan på gruppen av beslut rörande den svenska varvsindustrin.

Moderbolaget

Enligt riksdagens beslut övertog Statsföretag AB den 1 juli 1976 Svenska Utvecklings AB (SU) från Industridepartementet. I samband härmed överfördes AB Carbox som helägt dotterbolag till Statsföretag AB. Den 1 januari 1976 överläts AB Oljetransit till staten och Linson Instrument AB till AB Kabi. Statsföretag AB har av Gränges AB förvärvat resterande del av aktierna i LKAB (4 %).

Under april 1976 beslutade riksdagen om en nyemission i Statsföretag AB med 1 500 Mkr., varav aktiekapitalet höjdes med 1 125 Mkr. och reservfonden med 375 Mkr. För fortsatt projektering av Stålverk 80 anslog i juni 1976 riksdagen 175 Mkr. till aktieteckning i Statsföretag AB. Beloppet har ej medtagits i redovisningen för 1976.

Den finansiella rekonstruktionen av NJA enligt propositionen 1976/77: 57 har beaktats i bokslutet för 1976. Av rekonstruktionssumman 1 800 Mkr. avräknas direkt mellan staten och NJA eftergift av lån inklusive ränta med totalt 499 Mkr. Resterande belopp 1 301 Mkr. tillförs NJA via Statsföretag AB. Se även not 2 sid. 22.

Som ett led i gruppens kapitalanskaffning genomförde Statsföretag AB under 1976 en upplåning på 724 Mkr. Häri ingick bl. a. ett femtonårigt obligationslån på 80 miljoner Sfr., ett femtonårigt s. k. private placement på 75 miljoner Hfl. och två femtonåriga svenska obligationslån på vardera 100 Mkr.

Under året har Statsföretag AB medverkat till dotterbolagens finansiering genom en nyemission på 32 Mkr. i SMT-Pullmax AB och genom lån och borgen. Den långfristiga utlåningen till dotterbolagen har ökat med 766 Mkr. Nya borgensåtaganden, som främst avser mottagna förskott, har ingåtts för dotterbolagen för ca 100 Mkr. I avvaktan på statens bidrag till NJA på 1 800 Mkr., som utbetalas under första halvåret 1977, har Statsföretag genom kortfristiga lån i stor utsträckning svarat

för finansieringen av NJA. Vid årets slut uppgick dess kortfristiga lån till 850 Mkr.

Rockwool ABs aktiekapital har höjts med 13 Mkr. till 25 Mkr. genom fondemission.

Nedskrivning av aktier har i Statsföretag AB ägt rum avseende AB Carbox med 5 Mkr., avseende EssBo, Svenska Bomaterial AB med 10 Mkr. samt avseende Gränges Offshore AB med 12,5 Mkr. eller med totalt 27,5 Mkr. Nedskrivningen har skett mot aktiereserv som därefter utgör 25 Mkr.

Utbetalda löner och arvoden samt medelantal anställda redovisas under Personal sid. 27. För moderbolagets brandförsökringsvärden, se not 14 sid. 37.

I enlighet med beslut i riksdagen har avsatts 20 Mkr. för finansiering av Norrlandsfondens verksamhet.

Moderbolagets ställning och resultat framgår av moderbolagets bokslut sid. 31—38.

Koncernens bokslut redovisas på sid.17—26.

Statsföretagsgruppens resultaträkning (Mkr.)

(Not 1)

	1976		1975	
<i>Rörelsens intäkter</i>				
Fakturerad försäljning (not 3)	9 747,3		7 923,4	
Övriga rörelseintäkter	<u>60,9</u>	9 808,2	<u>—</u>	7 923,4
<i>Rörelsens kostnader</i>				
Tillverknings- försäljnings- och administrationskostnader		- 9 577,2		- 6 889,0
Rörelseresultat före avskrivningar		231,0		1 034,4
<i>Avskrivningar enligt plan</i>				
Goodwill	- 35,1			
Pågående nyanläggningar	—			
Maskiner och inventarier	- 400,1			
Byggnader	- 147,8			
Mark och övrig fast egendom	- 6,1			
Övrigt	- 2,1	- 591,2		- 523,0
Rörelseresultat efter avskrivningar		- 360,2		511,4
<i>Lagerstöd</i>		212,5		—
<i>Finansiella intäkter</i>				
Utdelning på aktier	5,1		4,7	
Ränteintäkter	211,7		170,8	
Övrigt	<u>33,4</u>	250,2	<u>21,0</u>	196,5
<i>Finansiella kostnader</i>				
Räntekostnader	- 485,6		- 311,2	
Övrigt	- 53,4	- 539,0	- 44,0	- 355,2
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader		- 436,5		352,7
<i>Extraordinära intäkter</i>				
Tillskott från staten avseende Norrbottnens Järnverk AB (not 2)	1 800,0		—	
Övr extraordinära intäkter (not 4)	<u>22,6</u>	1 822,6	<u>15,3</u>	15,3
<i>Extraordinära kostnader</i>				
Extraordinära kostnader Norrbottens Järnverk AB (not 2)	- 208,5		—	
Avsättning till rekonstruktionsreserv Norrbottnens Järnverk AB (not 2)	- 745,0		—	
Övriga extraordinära kostnader (not 5)	- 40,8	- 994,3	- 47,0	- 47,0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter		391,8		321,0
<i>Bokslutsdispositioner</i>				
Förändring av lagerreserver	- 46,3		- 171,2	
Diff mellan avskrivningar enligt plan och bokföringsmässiga avskrivningar	5,5		- 145,8	
Av inv fonder ianspråktaga medel	15,6		32,3	
Avsättning till inv. fonder	- 15,0		- 1,6	
Förändring av särskilda inv fonder	15,2		2,7	
Förändring av arbetsmiljöfonder	18,0		4,8	
Övrigt	- 42,8	- 49,8	10,8	- 268,0
Resultat före skatter		342,0		53,0
Skatter (not 6)		- 148,0		- 166,1
Resultat efter skatter		194,0		113,1
Minoritetsandelar i årets resultat		0,6		7,2
Nettovinst (förlust)		194,6		105,9

Noterna utgör en del av resultaträkningen.

Statsföretagsgruppens balansräkning (Mkr.)

(Not 1)

Tillgångar	1976	1975	
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kassa och bank (not 18)	845,6	933,8	
Kortfristiga placeringar	1 120,4	497,6	
Växelfordringar	160,9	187,6	
Kundfordringar	1 499,0	1 329,1	
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	91,8	} 226,8	
Skattefordringar	26,7		
Övriga fordringar (not 7)	1 592,0		
Varulager (not 8)	4 200,6	3 780,3	
Förskott till leverantörer	9,3	20,9	6 976,1
<i>Spärrade medel hos Sveriges Riksbank</i>			
För investeringsfonder	40,4	42,4	
För särskilda inv fonder	17,1	45,9	
För arbetsmiljöfonder	37,8	58,0	146,3
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Aktier och andelar	128,2	131,3	
Obligationer och andra värdepapper	10,6	10,7	
Övriga fordringar	1 036,5	773,4	
Patent mm	14,0	15,2	
Goodwill (not 9)	56,6	56,8	
Pågående nyanläggningar (not 18)	1 363,3	1 256,2	
Maskiner och inventarier (not 10)	3 644,2	3 053,7	
Fartygsandelar	19,3	—	
Byggnader (not 11)	2 069,4	1 834,6	
Mark och övrig fast egendom (not 12)	318,5	277,5	7 409,4
Summa tillgångar		18 302,2	14 531,8
<i>Ställda panter m m</i>			
Fastighetsinteckningar	2 047,3	} 3 889,9	
Företagsinteckningar	1 113,1		
Övrigt	1 347,7		3 889,9

Noterna utgör en del av balansräkningen.

Skulder och eget kapital	1976	1975	
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Växelskulder	7,7	10,2	
Leverantörsskulder	1 159,3	983,4	
Bankskulder	945,3	798,7	
Skatteskulder	78,6	70,1	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	520,2	} 1 514,3	
Övriga skulder	1 161,1		
Förskott från kunder	719,1	4 591,3	4 162,8
<i>Långfristiga skulder</i>			
Revers- och inteckningslån (not 13)	3 691,6	3 073,0	
Obligationslån (not 14)	1 632,4	1 189,9	
Övriga långfristiga skulder	314,1	485,6	
Avsatt till pensioner PRI	305,9	260,6	
Avsatt till pensioner, övriga	124,1	111,4	5 120,5
<i>Obeskattade reserver</i>			
Lagerreserver	967,8	932,9	
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	1 169,0	1 141,1	
Investeringsfonder	115,6	122,0	
Särskilda investeringsfonder	27,5	49,6	
Arbetsmiljöfonder	34,2	66,0	
Lagerinvesteringskonton	—	1,5	
Nyanskaffningsfonder	7,1	3,7	
Övrigt	0,9	0,2	2 317,0
Värdereglering för investeringar i aktier och andelar (not 1)		—	177,1
Beskattade reserver (not 15)		805,0	—
Minoritetsintressen i eget kapital (not 16)		13,7	76,8
Eget kapital (not 17, 18)			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital 2 775 000 aktier å nom 1 000 kr	2 775,0	1 650,0	
Reservfonder	1 388,0	811,1	
Skuldregleringsfonder	41,0	35,5	
Koncernreserv	88,9	—	
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserade vinstmedel	14,5	286,9	
Årets nettovinst (förlust)	194,6	4 502,0	2 677,6
Summa skulder och eget kapital		18 302,2	14 531,8
<i>Ansvarsförbindelser</i>			
Villkorlig skuld till svenska staten	110,8	64,7	
Diskonterade växlar	2,3	—	
Borgens- och övriga ansvarsförbindelser	789,4	902,5	744,2

Noterna utgör en del av balansräkningen.

Statsföretagsgruppens finansieringsanalys (Mkr.)

(Not 19)

Tillförda medel	1973	1974	1975	1976
<i>Internt tillförda medel</i>				
Årets nettovinst (förlust)	137	75	-106	195
Avskrivningar enligt plan	417	463	523	591
Bokslutsdispositioner	144	752	268	50
Realisationsvinst/förlust sålda anläggningstillgångar	- 22	- 57	- 7	- 19
Uttag/insättning, spärkkonton	- 10	- 59	- 62	51
Nedskrivning av anläggningstillgångar etc				198
Rekonstruktionsreserv Norrbottens Järnverk AB (not 2)				745
Avgår:				
Tillskott från staten avseende Norrbottens Järnverk AB (not 2)				-1 800
Utdelning till staten		- 22	- 36	
Utdelning till minoritetsägare	- 3	- 3	- 4	- 3
Summa internt tillförda medel	663	1 149	576	8
<i>Externt tillförda medel</i>				
Försäljning av anläggningstillgångar	36	82	72	46
Minskning av långfristiga fordringar		69	9	
Ökning av långfristiga skulder	209	761	1 457	962
Nyemission		175	175	1 500
Tillskott från staten avseende Norrbottens Järnverk AB (not 2)				1 800
Summa externt tillförda medel	245	1 087	1 713	4 308
Summa tillförda medel	908	2 236	2 289	4 316
<i>Använda medel</i>				
Investeringar i anläggningar	856	1 098	1 537	1 840
Investeringar i aktier och andelar	49	3	52	12
Ökning av långfristiga fordringar	32			263
Förändring av koncernsammanställning m m	- 46	473	64	59
Summa använda medel	891	1 574	1 653	2 174
Förändring av rörelsekapitalet	17	662	636	2 142
<i>Specifikation av förändring av rörelsekapitalet</i>				
Förändring av varulager	243	660	1 420	420
Förändring av kortfristiga fordringar	-165	398	146	1 615
Förändring av kortfristiga skulder	- 66	-833	-946	- 428
Förändring av likvida medel	5	437	16	535
Summa förändring av rörelsekapitalet	17	662	636	2 142

Statsföretagsgruppens bokslutskommentarer

Not 1. Redovisningsprinciper

Allmänt

I Statsföretagsgruppens bokslut ingår moderbolaget — Statsföretag AB — och samtliga bolag i vilka Statsföretag AB vid årsskiftet direkt eller indirekt ägde mer än 50 % av aktiekapitalet respektive andelskapitalet eller i övrigt koncernförhållande förelåg.

I de fall minoritetsintressen förekommer har på balansräkningen minoritetens andel av eget kapital avdragits och redovisas i separat post. På resultaträkningen har minoritetens andel av resultat efter skatter avdragits i separat post.

Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden.

Avskrivning på redovisade övervärden respektive undervärden har skett med 10 % per år avseende goodwill, "negativ" goodwill samt maskiner och inventarier och med 4 % avseende byggnader och markanläggningar. Beträffande mark har ingen avskrivning gjorts.

Kvarstående goodwill respektive "negativ" goodwill har netto redovisats på balansräkningens tillgångssida under rubriken "Goodwill".

Omvärderingar av bokfört värde avseende dotterbolagsaktier som gjorts efter respektive förvärvstillfälle redovisas i separat post "Koncernreserv" under rubriken "Bundet eget kapital".

Tillämpningen av förvärvsmetoden har ändrats jämfört med föregående år. 1975 års värden har ej korrigerats, vilket bör beaktas vid jämförelse av berörda balansposter.

Värdering av varulager

Varulagret i respektive dotterbolag har värderats till det lägsta av anskaffningsvärdet efter avdrag för inkurans, eller verkliga värdet.

Utnyttjade skattemässigt tillåtna lagerreserver redovisas på balansräkningens skuldsida under rubriken "Obeskattade reserver".

Avskrivningar

I resultaträkningen respektive balansräkningen tillämpas två begrepp, nämligen:

- *Avskrivningar enligt plan*, vilka beräknas på ursprungliga anskaffningsvärden och baseras på bedömda ekonomiska livslängder. För närvarande avskrives byggnader och markanläggningar med skattemässigt tillåten avskrivning (exkl. primäravdrag), maskiner 5—10 %, inventarier 15—20 %, transportmedel 20 %.
- *Bokföringsmässiga avskrivningar*, vilka överensstämmer med skattemässigt utnyttjade avskrivningar.

Under rubriken "Statsföretagsgruppens resultat — kompletterande uppgifter" sid. 18 anges:

- *Kalkylmässiga avskrivningar*, vilka beräknas på balansdagens återanskaffningskostnad och korrigeras för teknisk utveckling.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Utländska dotterbolags bokslut har omräknats till svensk valuta enligt följande principer:

- **Resultaträkning:** Genomsnittskurs under året. För samtliga poster utom avskrivningar, för vilka respektive anläggnings anskaffningskurs använts.
- **Balansräkning:** För omsättningstillgångar respektive kortfristiga skulder — balansdagens kurs. För anläggningstillgångar — kurs vid anskaffningstillfället. För långfristiga skulder, eget kapital (exkl. årets resultat) — kurs vid tidpunkten för deras uppkomst.
- I bolag vars utlandsverksamhet är av obetydlig omfattning i förhållande till totala verksamheten har balansdagskursen använts genomgående med undantag för förvärvsvärdeberäkningar då anskaffningskurs tillämpats.

Beträffande övriga fordringar och skulder i utländsk valuta har en försiktig värdering tillämpats, vilken innebär, att om fordringar minskar i värde, eller skulder ökar i värde beroende på växelkursförändringar, skall omvärdering till balansdagskurs alltid ske.

Under året förvärvade/avyttrade bolag

I gruppens resultaträkning har under året förvärvade bolag inkluderats med värden avseende tiden från förvärvet. Under året avyttrade bolag har exkluderats fr. o. m. 1.1.

Övrigt

Alla belopp redovisas i miljoner kronor där ej annat anges.

Not 2. Tillskott från staten avseende Norrbottens Järnverk AB

Enligt regeringens proposition 1976/77: 57 angående kapitaltillskott till Norrbottens Järnverk AB som antagits av riksdagen 1977-03-16, har medel för rekonstruktion ställts till förfogande enligt nedan:

1. Statliga lån till Norrbottens Järnverk AB eftergives	488
Dessutom eftergives vissa upplupna räntor avseende dessa lån	11
2. Tillskott till Statsföretag AB för täckande av förluster i Norrbottens Järnverk AB	701
3. Övrigt tillskott till Statsföretag AB för att förbättra Norrbottens Järnverk ABs soliditet	600
Totalt	1 800

I Statsföretagsgruppens bokslut redovisas dessa medel på följande sätt:

i resultaträkningen:

Extraordinära intäkter

Tillskott från staten avseende förlust 1976 efter finansiella intäkter och kostnader i Norrbottens Järnverk AB	713
Tillskott från staten avseende extraordinär utrangering och nedskrivning av anläggningstillgångar i Norrbottens Järnverk AB	172
Tillskott från staten för täckande av:	
— Balanserad förlust i Norrbottens Järnverk AB 1976-01-01	128
— Skatt för 1976 i Norrbottens Järnverk AB	5
— Övriga extraordinära kostnader i Norrbottens Järnverk AB	37
Tillskott från staten för avsättning till beskattad rekonstruktionsreserv i Norrbottens Järnverk AB	745
Totalt	1 800

Extraordinära kostnader

Avsättning till rekonstruktionsreserv i Norrbottens Järnverk AB	745
---	-----

i balansräkningen:

Tillgångar

Kortfristig fordran på staten	1 800
-------------------------------	-------

Skulder och eget kapital

Beskattad rekonstruktionsreserv i Norrbottens Järnverk AB	745
Resultatförbättring	1 055
	1 800

Ovanstående behandling av tillskott från staten kombinerad med Norrbottens Järnverk ABs eget bokslut ger följande nettoeffekt på Statsföretagsgruppens resultaträkning:

Tillskott från staten	1 800
Avsättning till rekonstruktionsreserv i Norrbottens Järnverk AB	— 745
I Norrbottens Järnverk AB redovisade kostnader	— 927
	128

Den sålunda uppkomna "nettovinsten" föres över i ny räkning och avses täcka balanserad förlust 1976-01-01 i Norrbottens Järnverk AB (uppgående till samma belopp).

Not 3. Intern försäljning

Total fakturerad försäljning för Statsföretagsgruppen har framkommit efter eliminering av följande försäljningsvärden mellan:

	1976	1975
LKAB och NJA	99,1	151,3
NJA till Uddevallavarvet	22,1	25,8
Karlskronavarvet till Uddevallavarvet	18,7	1,0
ASSI till EssBo	9,1	6,2
Övriga interna leveranser	39,3	34,0
Summa	188,3	218,3

Not 4. Övriga extraordinära intäkter

	1976	1975
Realisationsvinst, fastigheter	11,7	15,3
Realisationsvinst, maskiner och inventarier	1,1	
Realisationsvinst, sålda varumärken	5,9	
Övrigt	3,9	
Summa	22,6	15,3

Not 5. Övriga extraordinära kostnader

	1976	1975
Bidrag till Norrlandsfonden	20,0	15,0
Stämpelkostnader	17,4	2,1
Bidrag till Petroswede, OPAB från LKAB	—	14,6
Övrigt	3,4	15,3
Summa	40,8	47,0

Not 6. Skatter

Den metod för kommunal beskattning av koncernbidrag som hittills tillämpats inom Statsföretagsgruppen är under skatterättslig utredning. I avvaktan på slutligt ställningstagande har i Statsföretagsgruppens koncernbokslut gjorts reservering med 29 Mkr. för eventuellt tillkommande skatteskulder.

Not 7. Övriga fordringar

Under denna rubrik inkluderas per 1976-12-31 fordran på staten avseende tillskott för finansiell rekonstruktion av Norrbottens Järnverk AB, 1 800 Mkr., minskat med de lån, 488 Mkr., staten efterger Norrbottens Järnverk AB.

Not 8. Varulager

	1976	1975
Bruttolager	4 337,4	3 940,9
Inkuransreserv	— 136,8	— 160,6
Värde enligt balansräkningens tillgångssida	4 200,6	3 780,3
Större lagerökningar redovisas bl a i ASSI med 166 Mkr. samt LKAB med 213 Mkr.		
Lagerreserv i procent av varulagervärdet	23,0	24,7

Not 9. Goodwill per 1976-12-31

Kvarstående goodwill hänförlig till övervärden vid förvärv av dotterbolag	145,2
Kvarstående "negativ" goodwill hänförlig till undervärden vid förvärv av dotterbolag	— 88,6
Redovisad goodwill enligt balansräkningens tillgångssida	56,6

Beträffande principer för redovisning och värdering av goodwill hänvisas till Not 1 "Redovisningsprinciper", sid. 13.

Not 10. Maskiner och inventarier

	1976	1975
Anskaffningsvärde	6 361,8	5 359,5
Avgår ackumulerade avskrivningar enligt plan	— 2 717,6	— 2 305,8
Värde enligt balansräkningens tillgångssida	3 644,2	3 053,7
Avgår ackumulerade avskrivningar utöver plan	— 941,0	— 961,6
Bokfört nettovärde	2 703,2	2 092,1

Not 11. Byggnader

	1976	1975
Anskaffningsvärde	3 810,1	3 418,8
Avgår ackumulerade avskrivningar enligt plan	— 1 749,8	— 1 585,1
Subtotal	2 060,3	1 833,7
Oavskrivet belopp avseende uppskrivningar	9,1	0,9
Värde enligt balansräkningens tillgångssida	2 069,4	1 834,6
Avgår ackumulerade avskrivningar utöver plan	— 214,8	— 165,5
Bokfört nettovärde	1 854,6	1 669,1
Taxeringsvärde	3 612,1	3 158,7
Brandförsäkringsvärde	4 180,1	3 887,0

Not 12. Mark och övrig fast egendom

	1976	1975
Anskaffningsvärde	390,6	354,5
Avgår ackumulerade avskrivningar enligt plan	— 73,3	— 77,0
Subtotal	317,3	277,5
Oavskrivet belopp avseende uppskrivningar	1,2	—
Värde enligt balansräkningens tillgångssida	318,5	277,5
Avgår ackumulerade avskrivningar utöver plan	— 6,0	— 13,5
Bokfört nettovärde	312,5	264,0
Taxeringsvärde	228,9	192,7

Not 13. Revers- och inteckningslån

Ökningen jämfört med 1975, 619 Mkr., hänför sig till ökad upplåning i Statsföretag AB med 179 Mkr., ASSI med 253 Mkr., LKAB med 215 Mkr. samt Uddevallavarvet med 389 Mkr. Minskning har skett i NJA med 481 Mkr. främst beroende på omföring av från staten eftergivna lån (i samband med den finansiella rekonstruktionen).

Not 14. Obligationslån

Ökningen hänför sig till två svenska obligationslån på vardera 100 Mkr. samt ett lån på 80 milj. Sfr., ca 135 Mkr., i Statsföretag AB. Av dotterbolagen har ASSI erhållit ett obligationslån på 75 Mkr. och LKAB ett på 100 Mkr.

Not 15. Beskattade reserver

Under denna rubrik förekommande reserver har avsatts i resultaträkningen för 1976 beträffande NJA (rekonstruktionsreserv) med 745 Mkr. samt Uddevallavarvet 45 Mkr. Därutöver finns en beskattad reserv i Svenska Tobaks AB på 15 Mkr., vilken avsatts tidigare år.

Not 16. Minoritetsintressen i eget kapital

	1976	1975
LKAB	—	61,7
Uddcomb	6,7	6,7
Övriga dotterbolag	0,7	0,7
Minoritetsintressen ingående i dotterbolag	6,3	7,7
Enligt balansräkningen	13,7	76,8

Den stora minskningen i minoritetsintressen mellan åren beror på att under 1976 inlöstes resterande del av aktierna i LKAB från Gränges AB.

Not 17. Eget kapital

Redovisat värde 1975-12-31	2 677,6
Nyemission under 1976 (varav till aktiekapital 1 125 Mkr och till reservfond 375 Mkr)	1 500,0
Förändring av värdet på eget kapital p g a ändrad princip vid beräkning av förvärvsvärden m m	132,6
Utdelning till utomstående	— 2,8
Subtotal	4 307,4
Tillkommer årets resultat	194,6
Redovisat värde 1976-12-31	4 502,0

Not 18. Projekt Stålverk 80

Projekt Stålverk 80 ingår i bokslutet 1976-12-31 med följande värden:

<i>Omsättningstillgångar</i>	
Likvida medel m m	78,1
<i>Anläggningstillgångar</i>	
Pågående nyanläggningar	271,2
Summa	349,3
<i>Eget kapital</i>	
Aktiekapital	200,0
Reservfond	150,0
Balanserade vinstmedel	12,1
Årets förlust	— 12,8
Summa	349,3

Not 19. Finansieringsanalys

Finansieringsanalyserna för åren 1973—1975 har anpassats till 1976 års utförande.

Personal

(Belopp i Tkr)	1976	1975
Statsföretag AB		
Löner och ersättningar:		
— Styrelse och verkställande direktör	758	562
— Övriga anställda	6 760	4 652
Sociala kostnader	2 969	1 717
Totalt	10 487	6 931
Medelantal anställda:	56	50
Statsföretagsgruppen		
Löner och ersättningar:		
— Styrelse och företagsledning	35 523	} 2 123 169
— Övriga anställda	2 569 921	
Sociala kostnader	1 015 560	737 497
Totalt	3 621 004	2 860 666
Medelantal anställda	47 710	45 957

Medelantal anställda 1976 i Statsföretagsgruppen

Sverige, per kommun med mer än 20 anställda

Ale	107	Kramfors	261
Arboga	68	Kristianstad	706
Arvika	201	Kumla	43
Avesta	156	Köping	40
Bengtstors	85	Landskrona	24
Borlänge	68	Laxå	340
Borås	249	Lidköping	47
Danderyd	30	Lindesberg	604
Ekerö	103	Linköping	110
Eskilstuna	112	Ljungby	329
Eslöv	239	Ljusdal	203
Falkenberg	48	Ljusnarsberg	91
Falun	126	Ludvika	81
Finspång	42	Luleå	5 117
Färgelanda	156	Lund	135
Gällivare	2 361	Lysekil	379
Gävle	565	Malmö	1 169
Göteborg	1 446	Mariestad	44
Halmstad	38	Mölnådal	234
Haninge	27	Norrköping	162
Haparanda	111	Norrålsjö	53
Hylte	232	Norsjö	138
Härnösand	278	Nyköping	32
Hässleholm	279	Nässjö	72
Jönköping	191	Oskarshamn	39
Kalix	954	Piteå	1 456
Kalmar	673	Skellefteå	523
Karlskoga	338	Skinnskatteberg	542
Karlskrona	2 462	Skövde	754
Karlstad	108	Smedjebacken	55
Katrineholm	57	Sollefteå	87
Kiruna	5 128	Solna	255
		Stenungsund	608

Stockholm	5 325	Vilhelmina	84
Strängnäs	225	Värnamo	53
Sundbyberg	48	Västervik	32
Sundsvall	180	Västerås	442
Svalöv	56	Växjö	152
Södertälje	67		
		Ystad	57
Tidaholm	24		
Trollhättan	96	Åmål	58
Töreboda	112	Ånge	50
		Ätvidaberg	43
Uddevalla	3 518		
Umeå	153	Örebro	1 266
Upplands Väsby	28	Örnsköldsvik	290
Uppsala	169	Östersund	63
		Östhammar	190
Varberg	76		
Vaxholm	41	Övriga kommuner	224
Summa medelantal anställda i Sverige			44 893

Utomlands, per land			
Danmark	17	Schweiz	136
England	343	Västtyskland	121
Finland	260	USA	34
Frankrike	103	Österrike	17
Holland	952	Övriga länder	16
Norge	818		

Summa medelantal anställda utomlands	2 817
---	--------------

Summa medelantal anställda i Statsföretagsgruppen	47 710
--	---------------

Statsföretagsgruppens resultat — kompletterande uppgifter

Redovisningen för Statsföretagsgruppen följer gällande lag och god redovisningssed. Detta innebär att redovisningen till sitt innehåll påverkas av ett sjunkande penningvärde. Så har resultatet enligt traditionell redovisning exempelvis ej belastats med kalkylmässiga avskrivningar eller reserveringar för framtida högre kostnad vid återanskaffning av varor. Den reala utvecklingen kan således skilja sig från den bild som framkommer genom den traditionella redovisningen. Ett vedertaget angreppssätt för en inflationskorrigerad redovisning föreligger dock ännu inte i svenska företag.

Vidare, då Statsföretagsgruppen har sin tyngdpunkt i de konjunkturkänsliga basindustrierna, medför de i tider av konjunkturbetingade prisfall gjorda nedvärderingarna av varulagret till verkligt värde en kraftig försämring av redovisat resultat.

För att underlätta analys och tolkning av Statsföretagsgruppens resultat har beräknats den inverkan som en otillräcklig reservering för ersättning av förbrukade lager och slitna anläggningar har på resultatet. Värdena har införts i nedanstående resultaträkning för Statsföretagsgruppen, i vilken även medtagits beräknad konjunkturbetingad nedvärdering av varulagret.

Det korrigerade resultatet för 1976 uppgår efter finansiella intäkter och kostnader till -799 Mkr. Resultatet visar, i likhet med det korrigerade resultatet för 1975, således sämre resultat jämfört med den traditionella resultaträkningen.

Vid bedömning av det korrigerade resultatet bör även beaktats att anläggningstillgångarna i gruppen på grund av stigande återanskaffningspriser ökat i värde.

Belopp i Mkr.	1976	1975
Fakturerad försäljning	9 747	7 923
Tillverknings-, försäljnings -och administrations- kostnader m m	— 9 516	— 6 889
— Reservering för framtida högre kostnader vid återanskaffning av varor ¹	— 116	— 160
— Tillägg för beräknad konjunkturbetingad nedvärdering av varulager ²	293	103
Rörelseresultat före avskrivningar	408	977
Avskrivningar enligt plan	— 591	— 523
— Kalkylmässiga avskrivningar utöver plan ³	— 540	— 457
Rörelseresultat efter avskrivningar	— 723	— 3
Lagerstöd	213	—
Finansiella intäkter och kostnader	— 289	— 158
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	— 799	— 161

¹ Reserveringen utgörs av prisförändringar på ingående varulager — lagervinst.

² Enligt bokföringslagen skall varulagret värderas till det lägsta av anskaffningskostnaden och verkligt värde. Under lågkonjunktur, exempelvis 1976, har försäljningspriserna på vissa av Statsföreagsgruppens produkter fallit. Detta prisfall har föranlett en nedskrivning av vissa delar av varulagret från anskaffningskostnad till verkligt värde. Då det är fråga om ännu ej realiserade prisförluster, har nedskrivningen lett till att framtida förluster belastar årets resultat, vilket tillägget åsyftas korrigera.

³ Avskrivningar beräknade med utgångspunkt från anläggningarnas återanskaffningskostnad på bokslutsdagen — kalkylmässiga avskrivningar — utgör 1976 1 131 Mkr. (980 Mkr.). Vid beräkning av kalkylmässiga avskrivningar har den tekniska utvecklingen beaktats.

Moderbolagets resultaträkning (Mkr.)

(Not 1)

	1976	1975
<i>Finansiella intäkter och kostnader</i>		
Erhållna koncernbidrag och aktieägartillskott (not 2)	33,8	121,5
Erhållna utdelningar (not 3)	40,2	22,2
Ränteintäkter (not 4)	187,8	70,5
Räntekostnader (not 5)	— 182,0	— 109,6
Övriga finansiella poster (not 6)	— 13,9	— 8,6
Lämnade koncernbidrag och aktieägartillskott (not 7)	— 4,6	— 54,0
Administrations- och projekt-kostnader	— 21,8	15,7
Avskrivningar enligt plan avseende maskiner och inventarier	— 0,3	— 0,3
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	39,2	26,0
<i>Extraordinära intäkter och kostnader</i>		
Tillskott från staten avseende NJA (not 8)	1 300,6	
Ågartillskott till NJA (not 8)	— 1 300,6	
Bidrag till Norrlandsfonden (not 9)	— 20,0	— 15,0
Stämpelkostnader	— 17,4	— 2,1
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter	1,8	8,9
<i>Bokslutsdispositioner</i>		
Upp- och nedskrivning av aktier, netto (not 10)	0,0	0,0
Resultat före skatter	1,8	8,9
Skatter (not 11)	—	—
Nettovinst	1,8	8,9

Noterna utgör en del av resultaträkningen.

Moderbolagets balansräkning (Mkr.)

(Not 1)

	1976	1975	
Tillgångar			
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kassa och bank	124,4	300,9	
Kortfristiga placeringar	575,0	175,4	
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17,0	7,6	
Fordringar, dotterbolag	330,6	327,0	
Övriga fordringar	1 301,2	2 348,2	811,6
		0,7	
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Aktier och andelar i dotterbolag (not 12)	2 609,6	2 471,6	
Aktier och andelar, övriga (not 12)	39,9	39,9	
Fordringar, dotterbolag	1 188,7	422,5	
Övriga fordringar (not 13)	22,8	35,3	
Maskiner och inventarier (not 14)	1,0	1,0	2 970,3
Summa tillgångar		6 210,2	3 781,9
Skulder och eget kapital			
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder	1,2	0,4	
Bankskulder	19,8	11,8	
Skatteskuld	6,9	0,7	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	42,2	19,9	
Skulder, dotterbolag (not 15)	851,2	524,4	
Övriga skulder	20,9	17,9	575,1
<i>Långfristiga skulder</i>			
Skulder, dotterbolag	303,1	236,9	
Obligationslån (not 16)	923,6	609,0	
Övriga långfristiga skulder (not 17)	426,0	247,4	1 093,3
<i>Eget kapital</i>			
<i>Bundet eget kapital (not 18)</i>			
Aktiekapital 2 775 000 aktier å nom 1 000 kr	2 775,0	1 650,0	
Reservfond	808,6	433,6	2 083,6
<i>Fritt eget kapital (not 19)</i>			
Balanserade vinstmedel	29,9	21,0	
Årets nettovinst	1,8	31,7	29,9
Summa skulder och eget kapital		6 210,2	3 781,9
<i>Ansvarsförbindelser</i>			
Borgens- och övriga ansvarsförbindelser (not 20)		1 799,3	1 425,5

Noterna utgör en del av balansräkningen.

Moderbolagets finansieringsanalys (Mkr.)

	1972	1973	1974	1975	1976
Tillförda medel					
<i>Internt tillförda medel</i>					
Årets nettovinst	5	23	37	9	2
Avskrivningar enligt plan	—	—	—	—	—
Avgår: Utdelning	—	—	— 22	—36	—
Summa	5	23	15	—27	2
<i>Externt tillförda medel</i>					
Ökning av långfristiga skulder	256	123	— 55	614	560
Nyemission	—	—	175	175	1 500
Tillskott från staten avseende NJA*					1 301
Aktieägartillskott till NJA*					—1 301
Summa	256	123	120	789	2 060
Summa tillförda medel	261	146	135	762	2 062
Använda medel					
Investeringar i maskiner och inventarier	—	—	—	1	—
Investeringar i aktier och andelar	18	148	344	286	138
Ökning av långfristiga fordringar	56	86	43	186	754
Summa använda medel	74	234	387	473	892
Förändring av rörelsekapitalet	187	—88	—252	289	1 170
Specifikation av förändring av rörelsekapitalet					
Förändring av kortfristiga fordr	98	—99	50	122	1 315
Förändring av kortfristiga skulder	—30	—83	—296	—53	— 368
Förändring av likvida medel	119	94	— 6	220	223
Summa förändring av rörelsekapitalet	187	—88	—252	289	1 170

* (not 8)

Moderbolagets bokslutskommentarer

Not 1. Redovisningsprinciper

Se not 1 sid. 13 till Statsföretagsgruppens bokslut.

Not 2. Erhållna koncernbidrag och aktieägartillskott

Koncernbidrag har erhållits från följande dotterbolag:

	1976	1975
ABAB	3,0	—
ASSI	4,0	—
Berol Kemi	—	4,0
BS Konsult	— ¹	—
Kabi	—	11,0
Kalmar Verkstad	1,0 ²	—
LKAB	—	9,5
Rockwool	1,5	—
SMT-Pullmax	—	2,0
Svenska Lagerhus	0,3 ³	—
Svenska Tobaks AB	24,0	95,0
	33,8	121,5

¹ 30 Tkr.

² Avser återbetalning av tidigare lämnat aktieägartillskott.

³ 275 Tkr.

Därutöver har dotterbolag erhållit koncernbidrag från andra dotterbolag enligt nedan:

	1976	1975
Ceaverken	2,0	5,5
EssBo	18,0	25,4
Kalmar Verkstad	—	4,0
NJA	—	60,0
Nuclear Steam	3,1	2,9
Sonab	45,0	—
Stigtex	2,9	—
SVETAB	—	10,0
Uddcomb	34,0	4,1
	105,0	111,9

Not 3. Erhållna utdelningar

	1976	1975
ABAB	—	0,3
ASSI	—	3,0
BS Konsult	—	0,1
LKAB	30,0	18,3
Rockwool	—	0,3
Svenska Tobaks AB	10,0	—
Svenska Torv	0,2	0,2
	40,2	22,2

Not 4. Ränteintäkter

	1976	1975
Dotterbolag	126,9	35,9
Övriga	60,9	34,6
	187,8	70,5

Not 5. Räntekostnader

	1976	1975
Dotterbolag	81,9	75,2
Övriga	100,1	34,4
	182,0	109,6

Not 6. Övriga finansiella poster

	1976	1975
Kursvinster	0,9	0,9
Kursförluster	— 7,2	— 4,4
Övrigt	— 7,6	— 5,1
	— 13,9	— 8,6

Not 7. Lämnade koncernbidrag och aktieägartillskott

Koncernbidrag har lämnats till följande dotterbolag:

	1976	1975
Linson Instrument	—	4,8
SMT-Pullmax	0,5	1,7
Sonab	—	40,7
Statsföretag International	1,1	—
	1,6	47,2

Därutöver har dotterbolag lämnat koncernbidrag till andra dotterbolag enligt nedan:

	1976	1975
ASSI	20,0	32,4
Kalmar Verkstad	11,0	—
Karlskronavarvet	7,0	9,0
LKAB	—	70,5
Nyckelhus	3,0	—
SMT-Pullmax	3,0	—
Svenska Tobaks AB	61,0	—
	105,0	111,9

Utöver ovan lämnade koncernbidrag till dotterbolag har bidrag lämnats till Gränges Offshore AB under 1975 med 2,4 Mkr. enligt särskilt tillstånd från Finansdepartementet.

Aktieägartillskott har lämnats enligt följande:

	1976	1975
SVETAB	3,0	4,4

Not 8. Tillskott från staten resp. ägartillskott till Norrbottens Järnverk AB

Se not 2 sid. 14 till Statsföretagsgruppens bokslut.

Not 9. Bidrag till Norrlandsfonden

Bidraget till Norrlandsfonden är enligt riksdagsbeslut ökat från 15 Mkr. till 20 Mkr.

Not 10. Upp- och nedskrivning av aktier och andelar

	1976	1975	
<i>Uppskrivning</i>			
Rockwool	—	13,9	
Svenska Tobaks AB	—	84,0	97,9
<i>Nedskrivning</i>			
Carbox	— 5,0	—	
Ceaverken	—	— 8,7	
EssBo	—10,0	—	
Liber Grafiska	—	— 6,4	
Skövde Gasbetong	—	—13,9	
Sonab	—	—14,5	
Stigtex	—	— 1,9	
Uddcomb	—	—30,0	
Gränges Offshore	—12,5	—27,5	—75,4
Minskning (+) resp ökning (—) av reserv för aktier och andelar		+27,5	—22,5
	0	0	

Not 11. Skatter

Se not 6 sid. 15 till Statsföretagsgruppens bokslut.

Not 12. Aktier och andelar

	Stats- före- tag ABs andel i %	Antal aktier	Nominellt värde (Tkr)	Bokfört värde (Tkr)
Aktier i dotterbolag				
ABAB, Allm. Bevaknings AB	100	2 000	2 500	2 400
Berol Kemi AB	100	300 000	30 000	34 560
BS Konsult AB	100	2 500	250	—
AB Carbox	100	50 000	5 000	—
Ceaverken AB	100	12 000	12 000	4 000
EssBo, Sv. Bomaterial AB	100	100 000	10 000	—
AB Kabi	100	500 000	50 000	99 200
Kalmar Verkstads AB	100	149 946	14 995	—
Karlskronavarvet AB	100	32 000	32 000	15 000
Liber Grafiska AB	100	30 000	15 000	18 000
LKAB	100	500 000	500 000	1 330 000
Norrbottens Järnverk AB	100	5 000 000	500 000	450 000
Nuclear Steam SG AB	100	500	50	—
Nyckelhus AB	100	1 000	100	—
Rockwool AB	100	250 000	25 000	44 291

SARA, Sv. Allm. rest. AB	100	5 000	5 000	4 900
SMT-Pullmax AB	100	40 000	40 000	50 000
AB Sonab	100	150 000	15 000	—
AB Statens Skogsind. (ASSI)	100	3 000 000	300 000	170 000
Statsföretag International AB	100	1 000	100	95
Statsraff AB	100	4 000	400	400
Stigtex AB	100	2 400	2 400	—
Svenska Torv AB	100	50 000	5 000	5 000
Svenska Lagerhus AB	100	50 000	5 000	—
Svenska Skifferolje AB	100	230 000	23 000	—
Svenska Tobaks AB (stam)	100	2 990 000	299 000	284 000
Svenska Tobaks AB (pref)	35	3 500	350	350
Svenska Utvecklings AB	100	25	2 500	—
SID, Sw. Ind. Dev. Corp.	100	225	789	—
SVETAB, Sv. Ind. etabl. AB	100	100 000	10 000	—
Uddcomb Sweden AB	75	600 000	60 000	—
Uddevallavarvet AB	100	200 000	200 000	120 000
Övriga vilande namnbolag	100	21 178	2 118	2 422
Summa aktier i dotterbolag			2 167 552	2 634 618
Avgår reserv för aktier				— 25 000
Summa bokfört värde				2 609 618
Aktier i övriga bolag				
Beijer Byggmaterial AB	45	114 750	5 738	13 500
Bilfragmentering AB	25	126	126	126
Gränges Offshore AB	25	100 000	10 000	—
AB Götaverken	9,5	1 655 000	16 550	25 000
Sweden Center Japan AB	41,7	12 500	1 250	1 250
Summa aktier i övriga bolag			33 664	39 876

Not 13. Övriga fordringar

I beloppet 1 301,2 Mkr. har medtagits fordran på staten med 1 300,6 Mkr. avseende finansiell rekonstruktion av NJA. Se not 2 sid. 14 Statsföretagsgruppens bokslut.

Not 14. Maskiner och inventarier

	1976	1975
Anskaffningsvärde	2,1	1,8
Avgår: Ackumulerade avskrivningar enligt plan	—1,1	—0,8
Bokfört nettovärde	1,0	1,0
Brandförsäkringsvärde	1,4	1,4

Not 15. Skulder, dotterbolag

I beloppet 851,2 Mkr. ingår skuld till NJA med 437,5 Mkr. Från den, i samband med rekonstruktion av NJA, föreliggande skulden till NJA, uppgående till 1 300,6 Mkr., har avdrag gjorts för fordran på bolaget med 863,1 Mkr.

Not 16. Obligationslån

Under året har två svenska obligationslån på vardera 100 Mkr. och ett lån på 80 milj. Sfr., ca 135 Mkr., upptagits.

Not 17. Övriga långfristiga skulder

Ökningen avser främst ett s. k. private placement på 75 milj. Hfl., ca 126 Mkr.

Not 18. Bundet eget kapital

	Aktie- kapital	Reserv- fond
Enligt ingående balans 1976-01-01	1 650,0	433,6
Nyemission enligt riksdagsbeslut 1976	1 125,0	375,0
Utgående balans 1976-12-31	2 775,0	808,6

Not 19. Fritt eget kapital

Enligt ingående balans 1976-01-01	29,9
Årets nettovinst	1,8
Utgående balans 1976-12-31	31,7

Not 20. Borgens- och övriga ansvarsförbindelser

	1976	1975
Förskott till koncernbolag	336,3	222,5
Pensionsgarantier, koncernbolag	172,8	139,4
Pensionsgarantier, utomstående	9,8	7,9
Lån, koncernbolag	1 013,9	903,7
Lån, utomstående	20,3	12,9
Övrigt, koncernbolag	217,2	139,1
Övrigt, utomstående	29,0	—
Summa	1 799,3	1 425,5

Vinstdisposition

Koncernens till disposition stående vinstmedel enligt upprättad koncernbalansräkning uppgår till 209,1 Mkr., varav 194,6 Mkr. utgör årets vinst. Härav åtgår till föreslagna avsättningar till bundna fonder 2,3 Mkr.

Till bolagsstämmans disposition stående vinstmedel för moderbolaget utgör

från tidigare år kvarstående vinstmedel	29 924 Tkr
årets vinst	1 764 Tkr
	31 688 Tkr

Styrelsen och verkställande direktören föreslår
att någon utdelning till aktieägaren inte utgår,
att till bolagsstämmans förfogande stående vinstmedel 31 688 Tkr.
balanseras i ny räkning.

Stockholm i mars 1977

Bertil Olsson

Styrelsens ordförande

Erik Grafström

Harry Hjalmarson

Ivar Högström

Sigurd Ljungcrantz

Gunnar Nilsson

Karl-Erik Nilsson

Ake Ståhlbrandt

Nore Sundberg

Per Sköld

Verkställande direktör

Originalet till årsredovisningen är försett med revisorernas påskrift.

Revisionsberättelse

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen, räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för år 1976. Granskningen har utförts i överensstämmelse med god revisions-sed.

Den löpande granskningen och granskningen av bokslutet har handhafts av Bohlins Revisionsbyrå AB, som däröver avlämnat berättelse till revisorerna.

Moderbolaget

Årsredovisningen är uppgjord enligt 1944 års aktiebolagslag.

Vi tillstyrker,

att resultaträkningen och balansräkningen fastställs,

att vinsten disponeras i enlighet med förslaget i förvaltningsberättelsen samt

att styrelsens ledamöter och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för år 1976.

Koncernen

Koncernredovisningen är uppgjord enligt 1944 års aktiebolagslag.

Stockholm den 1 april 1977

Sören Mannheimer

Bernt Nilsson

Andreas Ådahl

Knut Ranby

Birger Sonesson

Auktoriserad revisor

Auktoriserad revisor

Statsföretagsgruppens verksamhetsområden

	Fakturerad försäljning (Mkr)		Resultat före Bokslutsdispositioner och skatter (Mkr)		Investeringar i anläggningar (Mkr)		Medelantal anställda	
	1976	1975	1976	1975	1976	1975	1976	1975
Järn- och stålindustri	2 832	2 663	160 ¹	137	913	803	13 879	13 643
Varv och mekanisk verkstadsindustri	1 567	1 023	105	51	291	311	8 294	7 999
Skogs- och byggmaterialindustri	2 203	1 536	— 27	62	319	226	9 508	8 712
Kemisk industri	1 010	876	— 36	33	212	129	3 290	3 035
Konsumentvaruindustri	1 475	1 295	242	214	83	29	8 576	8 591
Serviceföretag	451	373	8	4	8	17	2 513	2 392
Utvecklings- och etableringsföretag	106	69	— 2	— 11	9	18	361	309
Övriga företag	150	144	— 47	— 38	5	3	1 233	1 226
Statsföretag AB	—	—	2	9	—	1	56	50
Koncernmässiga justeringar	—47	—56	— 13	—140	—	—		
Summa Statsföretagsgruppen	9 747	7 923	392¹	321	1 840	1 537	47 710	45 957

¹ Inkl tillskott från staten avseende NJA. Se vidare not 2.

Dotterbolagen fördelade på de olika verksamhetsområdena

Järn- och stålindustri

- LKAB, Luossavaara Kiirunavaara AB
- NJA, Norrbottens Järnverk AB

Varv och mekanisk verkstadsindustri

- Uddevallavarvet AB
- Karlskronavarvet AB
- Kalmar Verkstads AB
- SMT-Pullmax AB
- Uddcomb Sweden AB
- Nuclear Steam SG AB
- AB Carbox

Skogs- och byggmaterialindustri

- ASSI, AB Statens Skogsindustrier
- Rockwool AB
- EssBo, Svenska Bomaterial AB
- Nyckelhus AB
- Svenska Torv AB

Kemisk industri

- Berol Kemi AB
- AB Kabi
- Ceaverken AB
- Statsraff AB

Konsumentvaruindustri

- Svenska Tobaks AB
- SARA, Sveriges allmänna restaurangaktiebolag

Serviceföretag

- Liber Grafiska AB
- ABAB, Allmänna Bevaknings AB
- BS Konsult AB

Utvecklings- och etableringsföretag

- SU, Svenska Utvecklings AB
- SVETAB, Svenska Industrietablerings AB
- Statsföretag International AB
- SID, Swedish Industrial Development Corp

Övriga företag

- AB Sonab
- Stigtex AB
- Svenska Lagerhus AB
- Svenska Skifferolje AB

Järn- och stålindustri

	1976	1975
Fakturerad försäljning i Mkr	2 832	2 663
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	160 ¹	137
Avkastning på totalt kapital i %	-7,9	4,2
Investeringar i anläggningar i Mkr	913	803
Medelantal anställda	13 879	13 643

¹ Inkl tillskott från staten avseende NJA. Se vidare not 2.

LKAB

LKAB inför stålindustrins tredje krisår

De svårigheter LKAB brottas med sedan ett par år tillbaka har sin grund i den djupa konjunkturkris som drabbat stålindustrin i Europa. Såväl 1975 som 1976 har varit svåra år, karakteriserade av lågt kapacitetsutnyttjande inom stålindustrin och därmed också svag avhämtning av järnmalm. Under båda dessa år har LKABs malmleveranser begränsats till ungefär 2/3 av produktionskapaciteten och under 1976 har vi dessutom fått vidkännas betydande prissänkningar. När samtidigt kostnaderna för löner, järnvägsfrakter, material och energi stigit på ett sätt som saknar motsvarighet i det förgångna är det förstäligt att stora svårigheter uppstått.

Fakturerad försäljning för LKAB-koncernen uppgår 1976 till 2 059 Mkr. (1 846 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter (efter avdrag för avskrivningar enligt plan) utgjorde 27 Mkr. (314 Mkr.).

För 1977 kan ingen resultatförbättring väntas. Vi hoppas visserligen fortfarande på en begynnande konjunkturuppgång under hösten, vilket i vår budget tar sig uttryck i något högre leveranssiffror än 1976. Samtidigt är dock marknadsläget sådant att vi för hela året måste binda oss för lägre malmpriser. Detta i förening med fortsatta kostnadsstegringar gör att vi inte kan undvika en ytterligare resultatförsämring.

I detta läge har vi vidtagit en rad åtgärder. I syfte att undvika alltför stora och olämpligt sammansatta lager har vi dragit ner produktionen framför allt av fosforrika malmer. Tidigare investeringsplaner har beskurits hårt men inte desto mindre kommer investeringsutbetalningarna för 1977 att uppgå till över 600 Mkr. Pengarna går i första hand till pågående anläggningsarbeten i Narviks hamn, till ombyggnad av sovringsverket i Kiruna och av pelletsverket i Svappavaara samt till iordningställande av ny huvudtransportnivå i Kiirunavaara. För att begränsa kostnadsökningen har införts rekryteringsstopp och ett flertal olika sparprogram.

Även om våra svårigheter till stor del är konjunkturbetingade, tror jag att det nu mer än någonsin är nödvändigt att se problemen på lång

sikt. Utvecklingen i vår omvärld gör det sannolikt att järnmalsmarknaden under många år framöver kommer att befinna sig i en ömtålig balans. Stålindustrins expansion går av flera orsaker långsammare än man tidigare förutsatt. Samtidigt finns ett antal stora järngruveprojekt i olika delar av världen som antingen redan igångsatts eller som planeras i avvaktan på bättre marknadsförutsättningar. Även om vi kan hoppas på konjunkturellt gynnsammare år i fortsättningen, måste vi inrikta oss på ett hårt och målmedvetet arbete för att anpassa oss till ett kärvare konkurrensläge. Arbetet måste främst koncentreras på att få till stånd en gynnsammare kostnads- och produktivitetsutveckling i våra gruvor, att sänka järnvägsfrakterna som nu är orimligt höga och att genom fortsatt förädling och andra åtgärder få fram ett mer marknadsanpassat malmsortiment.

Man frågar mig ibland om inte svårigheterna kan bli oss övermäktiga. Mitt svar är definitivt nej. Vi har ett högt kostnadsläge men i basförutsättningarna för vår verksamhet ingår också mycket goda malmkvaliteter och en ledande ställning inom gruvteknik och mineralhantering. Vi har en kader av lojala och yrkesskickliga människor på alla nivåer i företaget. Kan allt detta samordnas i en gemensam ansträngning att säkra malmfältens framtid hyser jag ingen tvekan om våra möjligheter till framgång.

En sak vi inte får glömma är att LKABs läge mycket nära anknyter till hela den allvarliga Norrbottensfrågan. Kostnadsbeskrningar och produktivitetshöjningar innebär rekryteringsstopp och en successiv neddragning av personalstyrkan. Detta gör att sysselsättningsmöjligheterna i malmfältskommunerna ytterligare försämras och att ungdomen drabbas hårt. Det är bl. a. av den anledningen nödvändigt för LKAB att — trots de finansiella restriktioner som krisläget ålägger oss — satsa ännu mer på prospektering efter nya mineralfyndigheter i Norrbotten. Vi bygger därför snabbt upp vår prospekteringskapacitet. I vår från årsskiftet nya organisation för LKAB-koncernen har resurser också avsatts för att snabbt ta hand om lovande fyndigheter och utveckla dem till nya gruvföretag. Detta är kanske den åtgärd som ger de bästa möjligheterna att skapa varaktiga nya sysselsättningstillfällen i Norrbottens inland.

Sven Johansson

NJA

Under åren 1970—1976 präglades NJAs verksamhet i hög grad av de omfattande nyinvesteringarna i masugnar, stålverk och stränggjutningsanläggningar samt koksverk. Genom investeringsprogrammet förstärktes

inriktningen mot tillverkning av profiler för varvsindustrin genom bl. a. investering i utrustning för värmebehandling och manufakturering. Utökningen av den metallurgiska kapaciteten, långt utöver valsningskapaciteten, skapade dessutom ett betydande utrymme för tillverkning av stålämnen för avsalu.

Investeringsprogrammet finansierades i stor utsträckning genom långfristig upplåning, vilket medförde en ökad ränte- och amorteringsbörda samt en minskad soliditet, eftersom självfinansieringsgraden var ringa.

Investeringarna gav underlag för en snabb ökning av leveranser och försäljning fram till 1975, då efterfrågan minskade för NJAs produkter. Expansionen medförde också en markant ökning av antalet anställda.

Det beslutade investeringsprogrammet gav ej full effekt under högkonjunkturåren 1973—1974, men förlusterna för dessa år berodde också på igångkörningsproblem och driftstörningar, höga transport- och produktionskostnader samt gamla kontrakt med förhållandevis låga priser.

Finansiellt var NJA vid utgången av 1974 dåligt rustat att möta den lågkonjunktur som inleddes 1975 och fördjupades under 1976. Utöver den allmänna och djupa konjunkturedgången för handelsstål, med krympande marknad för tackjärn och stålämnen, träffades NJA av krisen i varvindustrin, vilken medförde en drastisk nedgång i leveranser av fartygsprofiler. Beläggningen i stålverk och valsverk blev låg samtidigt som priserna ofta understeg rörliga kostnader. Exportprisnoteringarna föll under 1976 från \$ 170 till \$ 130 per ton för billets och från \$ 110 till \$ 65 för tackjärn.

Den dystra utvecklingen under 1975 och 1976, med betydande lagerökningar och förluster som följd, ledde till en omfattande upplåning i Statsföretag AB. En finansiell rekonstruktion framstod under 1976 som ofrånkomlig. Riksdagens beslut om kapitaltillskott till NJA innebär att staten dels eftergiver NJA lån jämte ränta om 499 Mkr., dels genom tillskott om 1 301 Mkr. via Statsföretag AB ger NJA möjlighet att uppnå en för branschen normal soliditet.

Fakturerad försäljning 1976 uppgick till 872 Mkr. (968 Mkr.). Avfaktureringen har 32 % (44 %) gått till varvsindustrin, 20 % (11 %) till verkstadsindustrin, 28 % (24 %) till byggnadsindustrin och 20 % (21 %) utgjort halvfabrikat för andra järnverk.

Exportandelen var 47 % (51 %). Försäljningspriserna var under 1976 i genomsnitt 4 procentenheter högre än 1975.

Rörelseresultat efter avskrivningar utgjorde 1976 —633 Mkr. (—106 Mkr.). Försämringen mellan åren hänför sig väsentligen till att de ökade tillverkningskostnaderna ej kunde kompenseras med ökade försäljningspriser och -volymen samt till att utgående lager nedvärderats från tillverkningsvärde till verkligt värde med 351 Mkr. (99 Mkr.).

Resultatet före bokslutdispositioner och skatter för NJA-koncernen

uppgår för 1976 till 133 Mkr. (—177 Mkr.). Före tillskott för finansiell rekonstruktion uppgår förlusten till 922 Mkr.

Det ytterst otillfredsställande resultatet 1976 beror dessvärre inte enbart på ändrade marknadsförhållanden. NJAs kostnader för administration och tillverkning är alltför höga i jämförelse med konkurrenternas. För att förbättra NJAs möjligheter att uppnå en med branschen i övrigt likvärdig lönsamhet har därför ett omfattande åtgärdsprogram utarbetats med syfte att höja effektiviteten. Professor Ulf af Trolle har anlitats i detta arbete, som startade med en genomgripande omorganisation.

NJAs nya organisation kännetecknas av målstyrning i en decentraliserad organisation med de anställda representerade i beslutande organ. Den består av 6 tillverkande och säljande divisioner, 12 serviceenheter samt en liten VD-stab. Resultatenheterna drivs med stor självständighet inom ramen för av styrelsen fastställda mål och företagspolitiska riktlinjer.

Omorganisationen klarade ett väsentligt lägre personalbehov. Personalstyrkan skall därför minskas genom naturlig och frivillig avgång. För att underlätta en frivillig avgång genomförs en utbildningsverksamhet, som möjliggör för dem som så önskar, att kvalificera sig för ett annat arbete inom eller utom NJA.

I åtgärdsprogrammet ingår också en rad projekt som syftar till att anpassa system och rutiner för administration och redovisning till den nya organisationsformen och reducera dem till vad verksamhetens omfattning kräver.

Speciell uppmärksamhet riktas mot utveckling av NJAs interna och externa distribution. Då konjunkturutsikterna inte talar för en uppgång tidigare än hösten 1977, sätts all tillgänglig kraft in på att förbereda NJA för de större avsättningsmöjligheterna 1978. Åtgärdsprogrammet syftar därför till att dels rusta och trimma NJAs tillverkning och distribution, dels bredda marknadsföringen mot andra kunder än varv.

Under de senaste åren har de normala reinvesteringarna fått stå tillbaka för de omfattande nyinvesteringarna. Pågående och planerade investeringar syftar därför till att rusta upp eftersatta avsnitt så att NJA uppnår högre drifts- och leveranssäkerhet, bättre produktkvalitet och lägre tillverkningskostnader samt en bättre arbetsmiljö. Denna kortsiktiga investeringsverksamhet syftar också till att förbereda NJA för fortsatt expansion i anslutning till den långsiktiga utvecklingen av svensk handelsstålindustri.

Inom ramen för projektarbetet Stålverk 80 gjordes under 1976 en förnyad utredning av marknadsutvecklingen för stålämnen och motsvarande färdiga produkter. Den gav vid handen dels att efterfrågan på råstål sannolikt skulle öka i betydligt långsammare takt under perioden 1975—1985 än under föregående 10-årsperiod, dels att befintlig metal-

lurgisk kapacitet inklusive pågående utbyggnadsplaner med stor sannolikhet kommer att ge ett betydande överskott av råstålskapacitet inom den Europeiska Gemenskapen redan 1980. Mot denna bakgrund beslöt NJAs styrelse under hösten 1976 rekommendera ägaren att skjuta byggnaden av den metallurgiska kapaciteten framåt i tiden och på kort sikt koncentrera tillgängliga utrednings- och projektinsatser på att utveckla NJAs nuvarande produktprogram och anläggningar.

Utsikterna inför 1977 inger inga större förhoppningar om ett avsevärt bättre rörelseresultat än 1976. Konjunkturuppgången ser ut att komma för sent för att ge den draghjälp NJA behöver för att bl. a. kompensera minskad efterfrågan på fartygsprofiler med annan orderingång. Åtgärdsprogrammet hinner inte få full effekt under 1977 och kvar står NJAs grundläggande problem med en ensidig inriktning på långa produkter, obalans mellan den metallurgiska kapaciteten och valsverkens kapacitet samt en i vissa delar orationell utrustning och tillverkningsteknik.

Under 1978 bör emellertid NJA kunna uppnå ett förbättrat rörelseresultat. Det förutsätter emellertid att den allmänna konjunkturuppgången blir så stark, att den medför väsentligt ökad investeringsverksamhet och efterfrågan på handelsstål, då handelsstålverken i västvärlden går in i en konjunkturuppgång med mycket lågt kapacitetsutnyttjande och stora lager.

Björn Wahlström

Varv och mekanisk verkstadsindustri

	1976	1975
Fakturerad försäljning i Mkr	1 567	1 023
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	105	51
Avkastning på totalt kapital i %	6,9	5,5
Investeringar i anläggningar i Mkr	291	311
Medelantal anställda	8 294	7 999

Uddevallavarvet

Oljekrisen 1973 blev inledningen till en mycket svår ekonomisk tillbakagång. Trots att industriproduktionen ökade något i Västeuropa, USA och Japan under föregående år, är den dock fortfarande lägre än för tre år sedan. Konjunkturuppgången blev sålunda långsammare än beräknat, men likväl ökade OPEC-ländernas oljeproduktion stadigt och var i oktober 1976 uppe i samma nivå som före "krisen" 1973. Detta resulterade i en viss förbättring av frakterna på tankermarknaden, men dessa är fortfarande alltför låga och täcker i allmänhet inte nämnvärt mer än driftskostnaderna för fartygen. De stora tankfartygen har dock under 1976 mer än någonsin tidigare med sin överlägsna transportekonomi visat och bevisat sin ställning som framtidens fartyg för transport av råolja.

Tankeröverskottet reducerat

Vid förra årsskiftet räknade man med ett tankeröverskott i storleksordningen 100 miljoner dwt, varav ca 50 miljoner dwt var upplagt. Enligt senast tillgängliga uppgifter var endast ca 32 miljoner dwt tanktonnage upplagt, och även den del av tankerflottan som går med reducerad fart hade minskat betydligt. Fraktmarknaden hade under föregående år således sugit upp inte bara en tredjedel av det tidigare upplagda tanktonnaget utan även hela tillskottet av nytt tonnage, inemot 40 miljoner dwt under 1976.

Produktionen av nytt tanktonnage kommer att sjunka snabbt under 1977, och nytillskottet därefter blir obetydligt. Med fortsatt upphuggning av oekonomiskt äldre och mindre tonnage kommer oljefraktflottan sedan åter att minska, tills det uppstår balans mellan tillgång och efterfrågan på tonnage. Det finns både plus- och minusfaktorer som kan påverka denna utveckling, men de är dock endast av marginell betydelse — helt avgörande är industrikonjunktorens fortsatta utveckling.

Svårt nå internationell överenskommelse

Som väntat har försöken att nå en internationell överenskommelse med syfte att begränsa varvens produktionskapacitet inte gett några

påtagliga resultat. Ca 80 % av de fåtaliga nybyggnadskontrakten under 1976 placerades vid japanska och sydkoreanska varv. För att i någon mån söka skydda den inhemska varvsindustrin mot en övermäktig internationell konkurrens utgår nu i vissa stora europeiska skeppsbyggarationer avsevärda statliga subventioner.

Sverige torde vara det enda land som målmedvetet strävat efter en nedskärning av varvsproduktionen. Den redan beslutade 30-procentiga nedskärningen torde visa sig vara otillräcklig, och det kan på sikt bli nödvändigt med en halvering av den svenska varvsindustrin.

För att kortsiktigt trygga sysselsättningen har produktion i egen regi ("lagerproduktion") tillgripits i begränsad omfattning. För Uddevallavarvets del är det dock f. n. inte aktuellt med produktion i egen regi. Det är en nödfallsåtgärd, som ställer stora krav på varvens ekonomi och där förlustriskerna är mycket stora. De sista fartygen i vår nuvarande orderstock skall levereras först under 1979, och vi har därför ytterligare något halvårs andrum. Först om vi inte lyckas sälja tillräckligt många fartyg för att upprätthålla en rimlig sysselsättningsnivå vid varvet 1979/80, måste vi alltså besluta oss i frågan om produktion i egen regi. I februari 1977 fick varvet beställning på ännu en nordsjötanker om 120 000 dwt, vilket innebär ett ytterligare tillskott till sysselsättningen under 1978/79.

Investeringsprogrammet snart slutfört

Projekt 73 — Uddevallavarvets investeringsprogram på 650 Mkr. innefattande docka och verkstäder — är inne i sitt avslutningsskede, och flertalet av de nya anläggningarna är nu under inkörning.

Fakturerad försäljning för Uddevallavarvet med dotterbolag uppgick 1976 till 833 Mkr. (410 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter utgjorde 79 Mkr. (28 Mkr.).

Marknadsutvecklingen tillsamman med regeringens och riksdagens ställningstagande i frågan om den svenska varvsindustrins villkor under de närmaste åren kommer att bli avgörande för den fortsatta planeringen. Vår bedömning är emellertid, att Uddevallavarvet med sin moderna och effektiva produktionsapparat på sikt skall kunna hävda sig i den internationella konkurrensen, om inte den allmänna svenska kostnadsutvecklingen bli alltför oförmånlig i förhållande till konkurrentländerna.

Ingvar Trogen

Karlskronavarvet AB

Under året avslutades den svenska patrullbåtsserien Spica genom leverans av de tre sista enheterna till beställaren, Försvarets Materielverk.

Därmed sattes också punkt för den längsta serieproduktionen någonsin vid Karlskronavarvet.

Fakturerad försäljning för Karlskronavarvet med dotterbolag blev för 1976 318 Mkr. (226 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter uppgick till 24 Mkr. (28 Mkr.).

1976 var också det år då vi lyckades bryta oss in på världsmarknaden med vår patrullbåt Spica. I hård konkurrens med andra etablerade fartygstillverkare tecknade vi kontrakt med Royal Malaysian Navy om leverans av fyra fartyg av denna modifierade typ. Detta genombrott är något som vi under 1977 bygger vidare på och våra marknadsansattningar att sälja ytterligare Spica ökas.

För svensk försvarsindustri har exportmöjligheten alltmer blivit en nödvändighet. Betydelsen av denna första exportorder blir än större om man ser till den allmänna varvssituationen. Den tillverkning av civila produkter, främst fartygssektioner åt storvarven, som vi byggt upp vid varvet, kommer att minska. Detta skapar behov av andra produkter för att upprätthålla sysselsättningen. Vår exportsatsning ingår som ett led i denna breddning av vår produktion, där vi också bearbetar andra utvecklingsprojekt.

1976 kan i sin helhet betecknas som ett tillfredsställande år för företagsgruppen, med hög sysselsättningsgrad. Dotterbolaget Hvilans Mekaniska Verkstad, som är en av Sveriges ledande tillverkare av lyftutrustning, uppvisade under första halvåret en positiv utveckling, som bromsades av konjunkturen under senare delen av året. De strukturella svårigheter som drabbade varvs- och stålindustrin har också bidragit till en låg orderingång.

1977 kommer inte att bli ett lika tillfredsställande år. Den allmänna verkstadskonjunkturen och den civila varvssituationen kommer i hög grad att påverka gruppen och skapa svårigheter att upprätthålla sysselsättningen både i Karlskrona och Kristianstad. Resultatutvecklingen förväntas också därigenom bli avsevärt sämre.

Lars-Inge Holster

Kalmar Verkstads AB

1976 blev ytterligare ett gott år för Kalmar Verkstad med dotterbolagen Lidhults Mekaniska Verkstad (LMV) och Ljunbytruck. Gruppen omsatte totalt 152 Mkr. (105 Mkr.) — varav ca en tredjedel i Kalmar. Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter blev 22 Mkr. (12 Mkr.). Medelantalet sysselsatta uppgick till 676 (624) — varav ca hälften i Kalmar.

Sysselsättningen i Kalmar var mycket god och möjliggjorde en viss nyrekrytering, välbehövlig bl. a. med tanke på den relativt höga medel-

åldern. Beläggningen utgjordes huvudsakligen av personvagnsmoderniseringar åt SJ.

Två SIDA-finansierade order har tagits hem — dels 25 personvagnar till Östafrikanska Unionen, dels 185 godsvagnar till Zambia. Därmed har Kalmar Verkstad, inkluderande ineliggande order från SJ, full sysselsättning till slutet av 1977 och för halva styrkan till hösten 1978. Eftersom genomloppstiderna för nya personvagnar är ca 18 månader från beställning till leverans av första enheten, behöver nya order tas i början av 1977. Afrika-samarbetet kan förhoppningsvis ge upphov till nya personvagnsorder.

Samordningen av LMV och Ljungbytruck, som bägge tillverkar tunga gaffeltruckar, har fortsatt under året. Fr. o. m. 1977-01-01 har verksamheterna sammanförts i Kalmar Last Maskin Verkstad AB med huvudkontor i Ljungby. Förkortningen Kalmar LMV blir det samlande produktnamnet.

För att trygga en avsättning för företagets produkter och ge utrymme för en fortsatt expansion krävs både en vidgad marknad och en fortsatt hög teknisk konkurrenskraft. De betydande satsningar på marknadsutveckling, som inleddes under 1976, kommer att fortsätta under 1977. Bl. a. har inbrytningar gjorts i USA, Fjärran Östern och Mellan Östern.

Sven Arnerius

SMT-Pullmax AB

Redan 1975 betecknades som ett förlorat år för verktygsmaskininindustrin sett ur internationellt perspektiv. Tyvärr har inte heller utvecklingen under 1976 på något sätt gjort livet lättare för denna länge hårt ansatta bransch. I flera länder har industriinvesteringarna sjunkit de senaste åren. De spridda antydningar till konjunkturförbättring som förekommit under året har inte förmått att blåsa liv i den usla investeringsviljan. Med lågt kapacitetsutnyttjande och kanske osäkrare framtidsperspektiv än någonsin är detta ju heller inte så märkligt. Sverige har länge skilt sig härvidlag i positiv riktning från övriga delar av västvärlden — med påföljd naturligtvis att alla världens tillverkare kastat sig över denna marknad. När nu dagliga rapporter inströmmar om besparingsprogram och investeringsbegränsningar i svensk verkstadsindustri, är det befogat att undra över var verktygsmaskininindustrin framöver skall finna avsättningsmöjligheter om en konjunkturuppgång dröjer.

SMT-Pullmax har under 1976 nått ett hyggligt resultat. Om man bortser från de negativa effekterna på resultatet av verksamheten vid Nordtool — som numera avyttrats — har lönsamheten i stort sett kunnat bibehållas. Fakturerad försäljning uppgick 1976 till 242 Mkr. (206 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter utgjorde

20 Mkr. (15 Mkr.). Orderingången har emellertid för andra året i rad varit otillfredsställande, i första hand gäller detta exportförsäljningen. Resultatet har därför kunnat nås endast genom ett betydande tärande på orderstocken.

Företagets planering har varit inriktad på att överbygga den konjunktursvacka, som beräknats vara till ända senast i mitten av 1977. När det nu allmänt görs gällande att en internationell konjunkturuppgång inte inträder förrän tidigast i slutet av 1977, lär investeringar i nämnvärd omfattning inte aktualiseras förrän under 1978. Skulle så bli fallet, finns uppenbar risk för att 1977 blir ett riktigt dåligt år.

Bengt Gamner

Uddcomb Sweden AB

Kärnkraftens utbyggnad i industriländerna går långsamt. Det är ovisst om tidigare aviserad volym någonsin nås. I Sverige fattas sannolikt inga beslut om nya kärnkraftverk före 1980. Uddcombs inriktning bör göras oberoende av kärnkraftens framtida tillväxt. Stora insatser görs för att finna nya marknader och produkter. Sysselsättningen under 1977 är dock tryggad. Med särskilt intresse följs utvecklingen inom processindustri och energiproduktion. T. ex. kan en storskalig utbyggnad av vindkraften visa sig vara både politiskt och ekonomiskt motiverad. Därvid skulle uppstå en mycket stor arbetsvolym för tung gärna kustförlagd industri av Uddcombs typ.

Faktureringen under 1976 blev 42 Mkr. (77 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter blev -34 Mkr. (-29 Mkr.). Nedskrivningar har därvid gjorts för att täcka förutsebara framtida förluster på ineliggande order. Orderstocken har minskat till 322 Mkr. (348 Mkr.).

För 1977 förutsägs en mindre förlust. Men grundat på — som framgår ovan — att företagets ursprungliga affärsidé ej är bärande måste förändringar vid Uddcomb ske i en nära framtid.

Med lämpliga åtgärder och samverkan med moderbolag och myndigheter bör de negativa verkningarna för personalen kunna begränsas till sin omfattning.

Nils Byggeth

Nuclear Steam SG AB

Företagets verksamhet är helt inriktad på tillverkning av ånggeneratorer på licens från Westinghouse Electric Corp. Leverans av tre enheter för Ringhals 4 kommer att avslutas under 1977. Företaget har ingen

anställd personal och tillverkningen är förlagd till Uddcomb. Med hänsyn till utvecklingen på kärnkraftsområdet är det ovisst om och på vilket sätt företaget skall drivas vidare.

Nils Byggeth

AB Carbox

Carbox grundades år 1968. Företaget är i hög grad fortfarande ett utvecklingsföretag och inriktat på framtagning av system för högtrycksteknik. Särskilt inom områdena plåtformning och pulverkompaktering utvecklas nya systemlösningar.

Den under 1976 rådande lågkonjunkturen har väsentligt påverkat företaget, vars produkter är mycket konjunkturkänsliga, då de innebär relativt stora investeringar för kunden. Framtiden ter sig däremot mer optimistisk, och efterfrågan på avancerade pressutrustningar är stigande.

Carbox har under året bl. a. levererat ett halvautomatiskt plåtformningssystem till ett franskt företag, som tillverkar komponenter för atomkraftverk. Detta presssystem är förmodligen det mest avancerade som någonsin installerats, och ett liknande system innehållande en minidator skall inom kort levereras till ett amerikanskt företag.

Sven Fährlin

Skogs- och byggmaterialindustri

	1976	1975
Fakturerad försäljning i Mkr	2 203	1 536
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	-27	62
Avkastning på totalt kapital i %	1,9	5,2
Investeringar i anläggningar i Mkr	319	226
Medelantal anställda	9 508	8 712

ASSI

Svag konjunktur 1976

1976 blev ännu ett dåligt år. Sämre än 1975. Den svaga konjunkturförbättringen vid årets början tonade bort efter några månader. Förbrukningen av skogsprodukter steg något i Västeuropa. Den svenska skogsindustrin ökade sin produktion med 5 % och exportvärdet med 12 %. Men därmed är det slutrapporterat om positiva inslag i bilden för 1976. De svårigheter som påpekades i förra berättelsen måste upprepas i den här. Och det med större tyngd.

Stigande kostnader — försämrad konkurrenskraft

Kostnaderna steg ytterligare. Råvaran för ASSIs del med 8 %, löne-kostnaderna med 12 %. Producentlagren fortsatte att öka med syssel-sättning och lagerstöd som bakgrund — inte marknadsanalyser. Överlagret av cellulosa var i Sverige vid årets slut 1 miljon ton motsvarande 30 % av årsproduktionen. Trots lagerproduktionen stannade kapacitets-utnyttjandet inom skogsindustrin vid 80 %.

Kostnadsutvecklingen i förening med tilltagande övervärdering av den svenska kronan försämrade ytterligare vår konkurrenskraft. Till de rimligtvis övergående konjunkturproblemen kommer den mer grundläggande frågan om möjligheterna för stora delar av det svenska näringslivet och skogsindustrin att, i nuvarande kostnadsläge, överhuvudtaget hävda sig internationellt.

Förlustår

1976 års otillfredsställande resultat — i ASSI en kraftig förlust — inträffar samtidigt som våra nordamerikanska konkurrenter hade rekordvinster. Trots prisupppoffringar förlorade den svenska skogsindustrin marknadsandelar på sina huvudmarknader och på de avlägsna marknaderna. Den ekonomiska avtappningen i skogsindustrin blev större ju större del av råvaran som måste köpas. ASSI har inga egna råvarutillgångar.

Ogynnsam trend. Åtgärder nödvändiga

Det allvarliga är inte utfallet år 1976 i sig. Det alarmerande är utvecklingstrenden, det med åren växande gapet mellan intäkter och kostnader överbryggat med upplösning av begränsade reserver, glappet mellan inbetalningar och utbetalningar ifyllt med lånade medel som skall återbetalas med ränta. Det oroväckande är förlusten av ställningar på marknaden, den minskande betydelsen av tidigare företräden i råvara, teknologi, anläggningar, den finansiella försvagningen. Det är inför närliggande påfrestningar — nu 1977 och nästa lågkonjunktur — som vi måste vidta åtgärder. ASSI kan inte ensamt påverka råvarupris, lånenivå, växelkurs, så att den ekonomiska ekvationen går ihop med utgångspunkt från världsmarknadspriset på produkterna.

Om vi i det här landet inte insiktsfullt korrigerar oss i tid, så kommer verkligheten omsider att hänsynslöst framtvinga de nödvändiga förändringarna.

ASSIs produktgrupper

Låt mig rapsodiskt och i produktgrupper belysa läget i ASSI och kursivt ge nyckelord för framtiden.

Trävaror. 1976 blygsam vinst. Ökande leveranser. Kraftigt höjda timmerpriser, prisförbättringar, produktionsbegränsning, lagerminskning. Valåsen, utbyggt till landets största sågverk, togs i drift. *Fortsatt satsning på vidareförädling. Positiv framtidsbild.*

Skivor. Stor förlust. Fabriken för spånskivor i Laxå togs i drift. Usel marknad. *Spånskivan tillväxtprodukt. Om några år marknadsbalans.* Svag marknad till volym och pris för träfiberskivorna. *Långsiktiga bekymmer. Kapacitetsminskning sannolik i branschen.*

Kraftpapper. Förlust, prisförsämring. Framgångar för blekt papper. Låga volymer oblekt säckpapper. *Satsning på kvalitet. Svag volymtillväxt.*

Kraftliner. Stor förlust. Prisfall. Låg leveransvolym. Stora lagerökningar trots låg produktion. *Marknadsförbättring andra halvåret 1977. Studium av förmånligare råvarumix. Fortsatt integration i konvertering till wellpapp utomlands.*

Kartong. Förlust. Ev. omstrukturering av tillverkningen. *Kvalitetsförbättring.*

Platsbelagt papper. Svagt resultat. *Produktutveckling. Utvecklingsbart.*

Cellulosa. Förlust. Svag prisutveckling. Avsättningsproblem. *För blekt sulfat framtidstilltro. Oblekt känslig produkt.*

Wellpapp, säckar. God vinst. Förvärvade Dansk Kraftemballage, wellpappstillverkare. *Fortsatt expansion eftersträvas.*

För ASSI, men inte bara för oss, förestår nu en kärv tid. Kunnandet och beslutsamheten hos dem som arbetar i företaget är utgångspunkten i arbetet att återställa lönsamheten.

Sigvard Bahrke

Rockwool AB

I Rockwool-koncernen ingår förutom moderbolaget Rockwool AB, Skövde, även dotterbolagen Laxå Bruk AB, Laxå, och Isolerings AB Isenta, Örebro. Verksamheten omfattar utveckling, produktion och försäljning av isolerprodukter och stålsandsprodukter samt genomförande av isoleringsentreprenader. Koncernen är inne i ett starkt expansivt skede och kommer att genomföra ett mycket stort investeringsprogram under de närmaste åren. Omsättningen för det gångna verksamhetsåret uppgick till ca 455 Mkr. Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter utgjorde 1976 32 Mkr. för Rockwool-koncernen.

1976 har för Rockwools vidkommande präglats av en fortsatt stark efterfrågan på företagets produkter. Såväl beträffande försäljningen som det ekonomiska utfallet kan för verksamhetsåret uppvisas resultat, som väl överensstämmer med uppsatta mål.

Under året har fattats beslut om att bygga en ny mineralullsfabrik i Hällekis. Fabriken skall i en första etapp tas i drift i mitten av 1978. Beslutet är ett led i företagets expansiva inriktning.

Strävan att diversifiera verksamheten till gagn för företagets utveckling har fortsatt. De nya produkter och marknader, som förväntas bli resultatet av satsningarna avses långsiktigt ge Rockwool en större riskspridning.

1977 väntas i många avseenden bli ett dynamiskt år för Rockwool. Energisparandet i vårt land får hög prioritet, vilket kommer att medföra en fortsatt stark och ökad efterfrågan på företagets produkter. Bl. a. med hänsyn därtill beräknas en förbättring av såväl det försäljningsmässiga som det ekonomiska resultatet. För att möta den ökande efterfrågan planeras stora investeringar, främst i produktionsapparaten.

Bo Anderberg

Essbo, Svenska Bomaterial AB

EssBo-gruppen omfattar byggmaterialföretagen Etri Fönster AB, Holmsund Golv AB, AB Kalmar Kök, Kramfors Kök AB, Ljusdals Träprodukter AB och Nyland Mattor AB.

Trots att försäljningen under 1976 ökat med 25 % till 179 Mkr. och underskottet minskat med 16 %, arbetar EssBo fortfarande med svåra lönsamhetsproblem. Det gäller framför allt Holmsund Golv AB och Nyland Mattor AB, vilket skall ses mot bakgrund av den kraftiga överproduktionen på golvmaterial på en nära statisk byggmarknad. Resultatunderskottet på 19 Mkr. kan i huvudsak hänföras till dessa bolag.

Som en följd av resultatutvecklingen i Holmsund Golv och Nyland Mattor pågår omstruktureringsåtgärder avseende dessa bolag.

1976 har ägnats åt förstärkningar av organisation och personella re-

surser. Produktutvecklingen har intensifierats medan investeringarna har legat på en låg nivå. För Kalmar Kök har dock ett nyinvesteringsprogram på 20 Mkr. beslutats. Utvecklingen på snickerisidan har stabiliserats. Inriktning på vidareförädling av trä kommer att fortsätta. EssBo satsar på målstyrd planering och mer systematiskt samarbete mellan gruppens bolag. De affärsidéer och långsiktsplaner som utarbetats har nu börjat visa sig bärkraftiga. I utvecklingsarbetet har tillvaratagits samrådsmöjligheter på alla nivåer, vilket stärkt känslan för gemensamma mål.

Björn Åkerblom

Nyckelhus AB

1976 blev ett gott år för Nyckelhus. Expansionen fortsatte under förbättrad lönsamhet så att resultatet före bokslutsdispositioner och skatter blev 4 Mkr. (1 Mkr.) på en omsättning av 74 Mkr. (53 Mkr.).

Under året förvärvades (ingår i koncernen från 1977-01-01) samtliga aktier i AB Wallit, Skyttorp, som har ca 90 anställda. Där kommer Nyckelhus att tillverka volymhus, dvs. villor i två eller flera delar som görs helt färdiga på fabriken med alla installationer klara, färdigmålade och tapetserade etc. och som sedan snabbt monteras på byggsplatsen.

Den 1 juli 1977 träder de nya energinormerna för bostadshus i kraft. I mer än tre år har emellertid Nyckelhus' huvudprodukt, de blockade husen, uppfyllt de nya normerna. Vi har därför kunnat lägga ned ett omfattande utvecklingsarbete på att göra det nya volymhuset energisnålare än som nu krävs.

Investeringen i egen produktionskapacitet innebär en kraftig expansion under 1977. På grund av igångkörningskostnader m. m. väntas ingen resultatökning.

Ingmar Björklöf

Svenska Torv AB

Torvbolaget bildades 1939 för att tillverka torvbriketter. När oljeimporten kom igång ändrade bolaget inriktning och började tillverka jordförbättringsmedel och odlingssubstrat på frästorbasis. Denna omläggning genomfördes med bibehållen omsättning och förbättrad lönsamhet. Under 1976 genomförde bolaget en teknisk upprustning av fabrikationsprocessen. Under ombyggnadstiden skedde en mindre nedgång i försäljningen men en viss återhämtning torde kunna ske under kommande år. Under 1977 kommer nya kundgrupper att bearbetas. Den aktuella ut-

redningen angående alternativa energikällor kan medföra att bolaget inom de närmaste åren får till uppgift att producera torvbränsle i form av frästorv till kraftvärmeverk och industrier.

Olle Uddgren

Kemisk industri

	1976	1975
Fakturerad försäljning i Mkr	1 010	876
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	— 36	33
Avkastning på totalt kapital i %	—1,2	7,3
Investeringar i anläggningar i Mkr	212	129
Medelantal anställda	3 290	3 035

Berol Kemi AB

Till den petrokemiska industrin knöts stora förhoppningar för 1976. De två föregående årens stora svängningar med bristlägen samt stora prisstegringar under 1974 och lågt kapacitetsutnyttjande under 1975 såg ut att kunna avlösas av en lugnare period med stabilare och ökande efterfrågan.

Berol Kemi mötte dock under 1976 en helt annan konjunktursituation än den väntade. Efter sommaren 1976 var det uppenbart, att vår optimism beträffande konjunkturförbättring varit för tidigt väckt. Fakturerad försäljning uppgår för 1976 till 474 Mkr. (416 Mkr.) för Berol Kemi-koncernen. Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter utgör — 46 Mkr. (16 Mkr.).

Inom Berol Kemi infördes vid årets början en ny divisionaliserad organisation. Den fick omgående bestå provet att anpassa verksamheten till den successivt försämrade konjunkturen. Stora investeringar fullföljdes samtidigt och mycket arbete lades ned på utbildning av den nya personalen. Medbestämmandelagens tillämpning förbereddes med ett omfattande internt utbildningsprogram, som engagerade de anställda i gemensamma internatkurser.

Berol Kemi har efter en lång tid med små investeringar under de senaste åren gett sig i kast med ett stort antal betydande projekt. Att dessa skulle orsaka stora kostnader innan de fullt intrimrats och nått rimlig beläggning var förutsett. Att som nu skedde under 1976 kulmen skulle nås på investeringsverksamheten samtidigt med att marknadsutvecklingen kraftigt försvagades var däremot vare sig planerat eller önskvärt. Årets betydande förlust beror i hög grad på kostnader före driftstart för de nya anläggningarna samt avskrivningar även för avbrutna projekt och den genom de senaste årens investeringar kraftigt ökade finansiella belastningen. En särskilt besvärande och oväntad serie driftstörningar har dessutom från och med oktober tillstött i etenoxidanläggningen.

Utsikterna för 1977 ter sig inte gynnsamma, men en gradvis förbättring väntas under året, främst som följd av att de olika nya anläggningarna kommer i drift och uppnår planerad beläggning. Trots att det fort-

satt svaga marknadsläget väntas bestå, bör den löpande resultatutvecklingen därför successivt kunna förbättras under 1977, men året som helhet bedöms leda till en kännbar förlust. Alla internt möjliga ansträngningar kommer dock att göras för att påskynda utvecklingen mot att åter nå en gynnsammare resultatnivå. På några års sikt bör de stora investeringar, som nu tynger vår resultatbild, ge betydande resultattillskott. Åtgärderna har varit inriktade på att förbättra företagets struktur och minska konjunkturkänsligheten. För att Berol Kemi skall nå goda resultat av genomförda investeringar och övriga åtgärder krävs för oss liksom för andra exportorienterade industriföretag en gynnsammare utveckling både av den internationella konjunkturen och av kostnadssituationen i Sverige.

Beslut har nu fattats att genomföra det sedan flera år förberedda OXO-projektet, som har ett totalt kapitalbehov av 700 Mkr. Beslutet innebär, att petrokemisk tillverkning upptages i Stenungsund av Berol Kemis nu största importråvara. Kapaciteten utökas därmed för ett antal slutprodukter för användning främst inom färg- och plastindustrin. 200—400 personer kommer att vara engagerade under de närmaste årens bygg- och montagearbeten. Anläggningen kommer i drift att sysselsätta ca 150 personer. Projektet väntas vara fullt genomfört under andra hälften av 1979.

Gunnar Agfors

AB Kabi

1976 blev för Kabigruppen ett ganska dåligt år, resultatmässigt sett. Fakturerad försäljning uppgick till 448 Mkr. (377 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter för 1976 utgjorde 14 Mkr. (23 Mkr.). Lönsamheten försämrades jämfört med 1975. Då vi studerar våra försäljningssiffror och vår kostnadsstruktur konstaterar vi utvecklingstendenser som inger oro för framtiden och som måste mötas med handlingskraft och klarsyn. Att vi delar bekymren med andra läkemedelsföretag i Sverige och utomlands, skänker ingen tröst. Tvärtom. Det understryker situationens allvar.

I likhet med andra svenska företag har vi under de senaste åren drabbats av stora kostnadsökningar. Det har inte varit möjligt att genom rationaliseringar kompensera den stora skillnaden mellan dessa och de blygsamma prishöjningarna. Det blir inte möjligt i framtiden heller om den nuvarande skillnaden består eller ökas. Det måste bli en rimligare balans mellan kostnadsökningar och prishöjningar inom läkemedelsindustrin om företagen inom branschen skall kunna leva vidare och utvecklas på ett naturligt sätt.

Önskemål om en bättre balans mellan kostnadsökningar och prishöj-

ningar är inte att förväxla med ett kompensationsstänkande och krav på "garanterad lönsamhet". Inom industrin måste vi ständigt hålla rationaliseringskraven levande och sätta rationaliseringsmålen högt. Det gäller förvisso också läkemedelsindustrin.

Inom Kabigruppen har rationaliseringsarbetet under de senaste åren främst ägnats följande områden: Kapitalförvaltning, produktprogram och organisationsstruktur samt våra redovisnings-, kalkyl- och rapportsystem. Inom vart och ett av dessa områden har vi stått — och står fortfarande — inför mycket betydande arbetsuppgifter. Rätt genomförda och snabbt avslutade kan de ge betydelsefulla lönsamhets- och effektivitetsförbättringar.

En sviktande lönsamhet skall mötas med intensifierade rationaliseringsansträngningar. I vårt fall också med nya investeringar i forskning, i fabriker och i en förstärkt utlandsorganisation.

Vi hade inom Kabigruppen — av flera olika skäl — en låg investeringsnivå under slutet av 60-talet och i början av 70-talet. Vi fick härigenom ett uppdämt investeringsbehov som på några punkter lett till akuta kapacitetsproblem och i ett par fall tvingat oss till provisoriska lösningar. Under åren 1975 och 1976 har vi ägnat stor uppmärksamhet åt planering av våra utbyggnadsprogram. Ett par stora investeringsprojekt har påbörjats och befinner sig nu i projekteringsfas eller under uppförande. De sammanlagda kostnaderna för de investeringsprojekt som godkänts av koncernstyrelsen under 1976 uppgår till 250 Mkr. Den siffran är ungefär dubbelt så stor som koncernens sammanlagda investeringar under femårsperioden 1970—1974.

Samtidigt som vi sålunda står inför ett betydande investeringsprogram vad gäller anläggningar har vi även tagit resurser i anspråk för investeringar i en viss diversifiering av vår verksamhet. Detta sker inom ramen för AB Kabi Diagnostica, som vi äger till 60 %. De mycket höga forskningskostnaderna i läkemedelsindustrin nödvändiggör en snabb och bred marknadsmässig exploatering. Inom betydande delar av Kabis biokemiska forskning är såväl terapeutiska som diagnostiska tillämpningar möjliga. Det är angeläget att våra forskningsresultat effektivt tillvaratas inom båda områdena. Vår satsning på diagnostikområdet inom AB Kabi Diagnostica måste ses mot bakgrund av detta förhållande.

Det skall tilläggas att hela vårt långsiktiga omstrukturerings- och investeringsprogram syftar till en koncentration av våra samlade resurser på några begränsade produktområden, nämligen

läkemedel inom områdena

- intravenös näringstillförsel
- cellulär immunitet, kroppsegna medel mot virusinfektioner
- peptidhormoner med verkan på tillväxt och ämnesomsättning
- blödning och blodpropp
- medel som verkar på urinblåsans funktion

diagnostika inom områdena

- enzymologi
- immunologi
- nuklearmedicin

Det är min övertygelse att också ett internationellt sett ganska litet företag inom läkemedelsbranschen även på lång sikt kan upprätthålla en tillfredsställande lönsamhet om resurserna koncentreras, produktivitetskraven ständigt hålls levande och om statliga myndigheter tillämpar en rimlig handels- och prispolitik.

Bengt Andrén

Ceaverken AB

Ceaverken ABs produktion har i första hand inriktats på röntgenfilm för medicinsk och industriell användning. Under 1976 ökade såväl försäljningen av fotosättningspapperet avsett för tvåbadsframkallare som av framkallningskemikalier. Ännu ett fotosättningspapper, typ RC, beräknas vara i produktion under våren 1977. Framkallningskemikalier härför kommer också att framställas.

Ceaverken kommer därmed att fylla en viktig funktion för den ekonomiska försvarsberedskapen även när det gäller fotosättningspapper. Med en ökad övergång till fotosättning för tidningar och annat tryck är tillgången på svenskt fotosättningspapper en nödvändighet för att kunna sprida erforderlig information i ett avspärningsläge.

Resultatet för Ceaverken med dotterbolag har något förbättrats under de senaste åren, men även för 1976 redovisas en förlust. Budget för 1977 innebär fortsatt förbättring men dock underskott.

Nils Wahlquist

Statsraff AB

Statsraff AB lämnade till regeringen i slutet av 1976 en omfattande redogörelse för det utrednings- och projekteringsarbete som hittills utförts av bolaget.

Baserat bl. a. på utredningsresultaten har regeringen beslutat att Statsraff-projektet för närvarande inte skall genomföras. Möjligheten att uppföra ett raffinaderi vid Brofjorden skall emellertid bevaras genom att projektet hålls aktuellt. Markförvärv skall också fortsättningsvis göras.

Bakgrunden till regeringens beslut är att det råder ett stort överskott på raffineringsskapacitet i Västeuropa. Detta överskott väntas försvinna först ett stycke in på 80-talet.

Andra möjligheter att öka försörjningstryggheten för oljeprodukter kommer nu att undersökas, bl. a. genom mindre utbyggnader av befintliga svenska raffinaderier. Statsraff-organisationen kommer i samband därmed att få vissa nya uppgifter.

Nils Elam

Konsumentvaruindustri

	1976	1975
Fakturerad försäljning i Mkr	1 475	1 295
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	242	214
Avkastning på totalt kapital i %	12,7	12,7
Investeringar i anläggningar i Mkr	83	29
Medelantal anställda	8 576	8 591

Svenska Tobaks AB

Svensk industri har f. n. en ovanligt arbetsfylld vardag. Nya lagar stadfäster de anställdas inflytande på företagens liv och verksamhet. Det bör leda till ett ökat engagemang, som kommer företaget i dess helhet till godo, men övergången till nya relationer på arbetsplatserna kommer säkert att kräva ökade personliga insatser från alla parter.

Samtidigt är den omedelbara framtiden fylld av frågetecken. Har kostnadsläget i Sverige blivit så högt att vi får svårigheter att konkurrera såväl på våra traditionella exportmarknader som här hemma?

1976 ett bra år för Tobaksbolaget

Tobaksbolaget har i detta större sammanhang en gynnad position. Moderbolagets försäljning sker i stor utsträckning på hemmamarknaden, där vi har en dominerande ställning. Samarbetet med de fackliga representanterna i styrelse, direktion och andra beslutsorgan fungerar utomordentligt väl, också i dotterbolagen där man i ett par fall hade lönsamhetsbekymmer 1976 och tvingades vidta kännbara ingrepp.

Försäljningen av tobaksvaror följer även 1976 ett mönster som i stort sett varit konstant under hela 70-talet. Det kan enklast beskrivas som en måttlig kontinuerlig ökning av cigarrett- och snusförsäljningen. Det kan förefalla som om ingenting skulle kunna rubba denna utveckling.

Verkligheten är säkert en annan. Det allmänna konsumtionsmönstret påverkar givetvis vår försäljning — och utrymmet för ökad privatkonsumtion blir under 1977 tämligen begränsat. Dessutom måste vi räkna med att höjda tobaksskatter och en fortsatt kampanj mot rökningen kommer att ge utslag i konsumtionen. Vi räknar därför med en stagnerande försäljning i Sverige för samtliga tobaksvaror utom snuset.

Fakturerad försäljning i STA-koncernen uppgick 1976 till 927 Mkr. (811 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter utgjorde 236 Mkr. (212 Mkr.).

Dämpad utveckling av exporten till USA

Även vår hittills lyckosamma utveckling av exporten kommer under 1977 att dämpas. Det finns flera anledningar härtill.

Vårt nuvarande kostnadsläge är ogynnsamt. En sjunkande dollarkurs blev en ytterligare belastning 1976. Vi har tvingats höja priserna på pip-tobaken Borkum Riff till USA för att bibehålla en någorlunda rimlig lönsamhet, men har nu nått en prisnivå som manar till försiktighet. Pip-tobaksmarknaden i USA har under senare år haft en vikande tendens, men avsättningen av Borkum Riff har trots detta varit stabil. Det är dock sannolikt att vi i framtiden får svårare att bibehålla vår volym till denna del av världen.

En liknande utveckling har ägt rum i vårt holländska dotterbolag Elisabeth Bas. Även i Holland kunde vi under en rad år kraftigt öka vår försäljning av cigarrer och cigariller på en totalt sett krympande marknad. Under 1976 blev ökningen mindre. Elisabeth Bas' export inom EG ökade emellertid starkt. Vi räknar med att även under 1977 kunna öka denna export, men det kommer att ske i en lugnare takt än hittills.

Koncentration till en egen nisch

Vi känner således av en förändring. Den märks inte endast inom tobakssektorn, utan även i andra företag inom STA-koncernen. Hur den verkar har vi under året kunnat följa i våra dotterföretag Grummebolagen — som numera heter Nordium — och Sinjet.

Sinjet hade på sitt tillverkningsprogram bl. a. plastartiklar inom konsumentvarusektorn. Sortimentet var stort, volymerna ganska blygsamma — och de blev ännu blygsammare på grund av att andra fabrikanter tillverkade i stort sett samma slags produkter. Vad som i dag krävs är en koncentration till produktområden och marknader där bolaget har specifika förutsättningar att konkurrera. Sinjet har under året skurit bort stora delar av sortimentet på konsumentplastvaror och inriktat verksamheten på industriplast, bl. a. hanteringsutrustning inom färskvarudistributionen samt på tillverkning av industri- och konsumentborstar. Företaget hade även 1976 ett svårt år med en betydande förlust. De vidtagna åtgärderna bör på sikt bidra till att ändra denna situation.

Liknande problem har vi haft i Nordium som tillverkade kem-tekniska produkter inom dagligvarusektorn. Även här finns i Sverige ett stort utbud av produkter och en betydande konkurrens. De svenska företagen i branschen är i dag för många och med få undantag för små för att kunna konkurrera med multinationella företag.

Vi har därför överlåt看 Grummes namn och sortiment till Mölnlycke AB, men skall för deras räkning under ett antal år legotillverka produkterna i Nordiums lokaler. Nordiums verksamhet skall inriktas på produkter inom ett för företaget helt nytt område.

Produkter med egen profil i förening med marknadskunnande ger framgångar. Vi har sett det på utvecklingen i våra dotterföretag Ekströms LivsmedelsProdukter AB och Hugo Österberg AB. Ekströms har

haft ett framgångsrikt år och konsoliderat sin position på efterrätts- och mjölmixmarknaden samt påbörjat en expansion till nya verksamhetsområden. Hugo Österberg, ett sälj- och agenturföretag, har kunnat befästa ställningen för de delvis unika och internationellt välkända livsmedelsprodukter som företaget marknadsför.

Sven G. Andrén

SARA

Den traditionella hotell- och restaurangindustrin i Sverige har under de senare åren haft svag lönsamhet och väntade lagändringar avseende spelautomater kan ytterligare komma att försämra branschens förutsättningar. Problemen finns i huvudsak inom de traditionella och löneintensiva produktionsformerna, medan däremot nya och mer ekonomiska driftsformer, som utvecklas, visar goda resultat.

SARAs strategi är att arbeta vidare efter dessa nya linjer och att successivt utvecklas till ett i vidaste mening modernt och rationellt hotell-, restaurang- och serviceföretag.

Eftersom det visat sig att en del rörelser inte har kunnat passas in i den nya utvecklingen, har SARA under senare år sett sig nödsakat att avveckla åtskilliga hotell och restauranger. Något som ytterligare försvårar driften av dessa, ofta små och orationella enheter, är det väntade riksdagsbeslutet om förbud mot spelautomater inom restaurangnäringen. Detta kommer i vissa fall att ekonomiskt slå mycket hårt. En konsekvent rationalisering samt en kraftig satsning på utveckling av nya driftsformer och utbildning är därför nödvändig. Ytterligare avveckling av orationella enheter blir dessutom nödvändig.

Den utveckling som vi således är mitt uppe i har särskilt under de senaste två åren fått mycket konkreta uttryck inom våra tre nuvarande verksamhetsområden.

Personal- och institutionsrestaurangdivisionen — PIR — inriktar sig främst på personalrestauranger i större företag samt på att ge måltidsservice åt vård- och utbildningsanstalter inom stat, kommun och lands-ting. Detta senare sker delvis som försöksverksamhet. En förutsättning för att divisionen skall kunna svara för och utveckla denna service inom ett allt vidare område är det omfattande utvecklingsarbete som i dag bedrivs. I arbetet ingår också att få fram rationella driftsformer för mindre arbetsplatser, för skiftarbetande personal etc.

Inom *restaurangdivisionen* sker dels en nyinriktning av befintliga enheter till mera tidsanpassade driftsformer, dels en stark nyetablering av kedjorestauranger av typ CLOCK, som är SARAs hamburgerkedja. Även kedjorestauranger av annan typ planeras.

Hotelldivisionens arbete inriktas bl. a. på att i våra större landsorts-

hotell öka hotellrestaurangernas nöjesutbud. Detta har visat sig vara en livsviktig del av en modern hotellrörelse. I divisionens strategi ingår också en ny typ av hotell; rumshotell med hög komfort, centralt läge, parkeringsplatser och frukostrestaurang. Under 1977 öppnas två sådana enheter, nämligen i Malmö och Östersund.

Inom SARAs samtliga driftsområden pågår dessutom en stark systematisering rörande sortiment, arbetsmetoder, utrustning och administrativa styrsystem etc. Det är företagets strävan att denna utveckling skall kunna bedrivas utan avkall på kvaliteten och att vi även fortsättningsvis skall kunna erbjuda "klassiska inslag" i vårt sortiment.

Förutom vad som sker inom de tre ovan angivna områdena har SARA under 1976 engagerat sig i ett turistprojekt tillsammans med Härjedalens och Bergs kommuner och Svenska Fjäll i Vemdalen AB. Målsättningen med denna satsning är att i bolagsform utveckla och driva turistanläggningar med alternativa boende- och serviceformer för åretruntverksamhet.

Koncernens fakturerade försäljning 1976 uppgick till 549 Mkr. (481 Mkr.), varav nya verksamheter svarade för ca 100 Mkr. Under 1977 väntas denna del öka till ca 150 Mkr. eller 20 % av koncernens totala omsättning.

Resultatutvecklingen under 1976 blev positiv jämfört med 1975. En fortsatt gynnsam resultatutveckling är helt beroende av förnyelsetakten i företaget. Ett väsentligt inslag i 1976 års utveckling, som varit av stor betydelse, är bolagets medinflytandesystem, vilket förväntas få allt större inverkan på bolagets framtida utformning.

Ingemar Hellström

Serviceföretag

	1976	1975
Fakturerad försäljning i Mkr	451	373
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	8	4
Avkastning på totalt kapital i %	6,0	1,9
Investeringar i anläggningar i Mkr	8	17
Medelantal anställda	2 513	2 392

Liber Grafiska AB

1976 kan på många sätt karakteriseras som ett andhämtningens år för Liber. Ett år som behövdes efter de omorganisationer, omlokaliseringar och företagsförvärv som präglade tiden närmast efter koncernens bildande 1973.

Det relativa lugnet under 1976 har gett ledningen större möjligheter att systematiskt ta itu med arbetsuppgifter och åtgärder som man själva valt. Ett viktigt stöd har varit det för koncernen enhetliga ekonomisystem som infördes 1975. Detta i kombination med att tidigare insatser nu börjat bära frukt är den väsentliga grunden till att Libers ekonomiska resultat väsentligt förbättrats gentemot 1975. Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter utgjorde 1,5 Mkr. (0,2 Mkr.). Men den uppnådda resultatnivån är ändå helt otillfredsställande för koncernen som helhet.

Genom uppdelningen av verksamheten i avsnitten förlag, kartor, läromedel och tryck, kompletterad med korrespondensundervisning, kontorsmateriel och bokhandel har man nu funnit en form att arbeta vidare i. Ser man på de olika enheterna visar vissa goda eller godtagbara resultat medan andra tyvärr ännu gör direkta förluster.

Under 1976 kunde man glädja sig åt att LiberFörlag genom en satsning på nya utgivningsområden stärkt sin position som etablerat fackboksförlag. Även Allmänna Förlagets goda samarbete med myndigheterna har fortsatt.

LiberKartors och lantmäteriverkets verksamhet har under året granskats i den s. k. kartutredningen. Regeringen har ännu inte tagit ställning till förslaget.

Marknadsbilden inom läromedelsbranschen är oförändrad. För att förbättra försäljningen har en del nya grepp prövats, bl. a. genom en rullande utställning. En annan aktivitet som man hoppas ska ge resultat är nya och annorlunda läromedelskataloger.

Årets investeringar faller liksom tidigare till största delen på LiberTryck. Divisionen gick in i en ny organisation i januari 1976 och har också kunnat förbättra sitt kapacitetsutnyttjande. Men LiberTryck kräver ännu en del investeringar för att verksamheten ska bli lönsam.

Kommunernas kostnadsfria vuxenutbildning gör det inte lättare för Hermods Skola att sälja sina korrespondenskurser. Nya marknader måste bearbetas, bl. a. satsar divisionen nu på större grupper, ofta i samarbete med branschorganisationer.

Även Skrivab söker nya marknader för sitt förbrukningsmateriel. Förutom de redan inarbetade kundgrupperna, framför allt skolor och kommuner, försöker man nu också komma in i företag och institutioner.

Det som utåt kommer att synas mest av Liber under 1977 är etableringen under våren av en ny välsorterad Fritzes Kungl. Hovbokhandel i Stockholms centrum. I de lokalerna finns också en separat kartavdelning, liksom en utställning av läromedel från Liber.

Inför 1977 har budgeterats ett resultat som är något bättre än 1976. En stor del av förbättringen ligger i minskade kostnader för den egna organisationen. Men osäkerheten är stor på intäktssidan och utrymme finns för positiva öknings om konjunkturerna så medger.

Karl-Axel Swedérus

ABAB

ABABs expansion har fortsatt under året. Nya enheter har startats i Karlstad och Linköping. Malmöenhetens omsättning har ökat markant. Även Stockholm och Göteborg visar en positiv utveckling.

Rationaliseringsarbetet i den centrala administrationen har huvudsakligen koncentrerats till utveckling av ett ADB-system omfattande planering, ekonomisk rapportering m. m. Arbetet beräknas vara avslutat våren 1977.

Utbildningsverksamheten som normalt är omfattande i ABAB utvidgades under året bland annat mot bakgrund av MBL-lagen.

Skyddsbevakning AB

Under 1976 har utvecklingen av dotterbolaget Skyddsbevakning i Södertälje AB fortsatt främst genom att ABAB och Skyddsbevakning erhöll bevakningsuppdraget vid de internationella flygplatserna i Sverige med början på Sturup och Arlanda.

ABAB Lokalvård AB

Ett större intressant utvecklingsprojekt inom ABAB Lokalvård AB som drivits i full skala har drabbats av avsevärda tekniska svårigheter, varigenom resultatet för bolaget kraftigt försämrats. Beslut har fattats att driva utvecklingsarbetet i annan form samtidigt som expansionen på etablerade verksamhetsområden fortsätter.

Koncernen

Faktureringen 1976 för ABAB med dotterbolag uppgick till 100 Mkr. (77 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter blev 6,4 Mkr. (3,2 Mkr.). För 1977 bedöms resultatutvecklingen bli fortsatt tillfredsställande.

*Hans Öström***BS Konsult AB**

Trots att byggnadsinvesteringarna under 1976 legat kvar på en låg nivå har BS Konsult AB med dotterbolaget Skandinaviska Projektlednings AB haft god arbetsbeläggning och kunnat expandera planenligt. Satsning på nya områden av tjänster och kunder har fortsatt.

Faktureringen för BS Konsult och Skandinavprojekt har under året varit 26,1 Mkr. (30,9 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter är 0,1 Mkr. (0,3 Mkr.).

För 1977 förutses en oförändrad verksamhet avseende traditionella byggprojekteringstjänster, medan viss ökning förutses för speciella tjänster, t. ex. utredningar om energibesparing, mätning och provningar, arbetsmiljöplanering m. m. Likaså förutses en expanderande verksamhet utomlands och inom området industriprojektering. Inom alla dessa områden har en uppbyggnad av speciell kompetens skett.

Karl-Gustaf Lye

Utvecklings- och etableringsföretag

	1976	1975
Fakturerad försäljning i Mkr	106	69
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	-2	-11
Avkastning på totalt kapital i %	2,7	-7,3
Investeringar i anläggningar i Mkr	9	18
Medelantal anställda	361	309

Svenska Utvecklings AB (SU)

Genom beslut av riksdagen skedde en rekonstruktion av SU under 1976. Tidigare innehavda dotterbolag avyttrades och antalet anställda inom SU minskade till omkring 40.

Aktierna i SU överfördes den 1 juli 1976 från fonden för statens aktier till Statsföretag AB.

SU har framdeles uppgiften att dels vara en central utvecklingsresurs för Statsföretagsgruppen, dels utgöra en kvalificerad resurs för arbete med långsiktiga, tekniskt och kommersiellt riskfyllda projekt av samhällsangelägen natur. SU skall därutöver vara en kanal för utveckling av innovationer gjorda av enskilda uppfinnare eller mindre och medelstora företag.

Bolaget skall såsom central utvecklingsresurs för Statsföretagsgruppen bevaka utvecklingen inom särskilt utvalda verksamhetsområden i syfte att formulera nya affärsidéer och initiera utvecklingsprojekt inom ramen för gruppens strategiska mönster. Bolaget skall dessutom kunna tillhandahålla resurser för projektledning samt kunna utföra tekniskt-ekonomiska utredningar inom olika teknikområden.

Som exempel på verksamhet som bedrivs inom företaget kan nämnas att bolaget sedan flera år har arbetat med utveckling av olika typer av batterier för elfordon och därvid nått uppmärksammade tekniska resultat. Som en följd härav har bolaget ingått ett avtal med ett amerikanskt företag om utveckling av batterier. Bolaget medverkar även inom energiområdet genom engagemang i olika statliga projekt.

Bolaget skall i fortsättningen inte medverka i exploatering av utvecklingsprojekt. Sådana projekt som bedöms vara ekonomiskt livskraftiga skall i stället överföras till de producerande företagen inom Statsföretagsgruppen eller exploateras genom utomstående företag.

Orwar Gustafsson

Svetab

Det rekonstruktionsarbete som påbörjades 1975 och som fortsatt under 1976 har nu kommit så långt att Svetabs koncernresultat före bok-

slutsdispositioner och skatter förbättrats från en förlust av 10,8 Mkr. 1975 till en vinst av 0,3 Mkr. 1976.

Kryotherm AB har lyckats vända en betydande förlust under 1975 till ett tillfredsställande resultat för 1976. Hema Industrier AB har avyttrats till enskilda ägare, vilka kunnat bibehålla sysselsättningen i verkstäderna i Malung och Kalix. I AB Förbandsmaterial och Elkapsling AB har den positiva utvecklingen fortsatt.

Svenska Bromsbandsfabriken AB har haft stora problem under 1976. De skärpta kraven på asbesthantering har medfört nedläggning av produktionen i Mölnlycke-anläggningen samtidigt som de försenat den pågående inkörningen i den nya Långselefabriken. Brittisk konkurrens har i förening med den sjunkande pundkursen, fått starka återverkningar på vinstmarginalerna.

Enligt den nya verksamhetsinriktning som fastställdes 1975 skall Svetab i första hand fullfölja sin uppgift att i regioner med sysselsättningsproblem skapa industriell verksamhet i samverkan med olika branschföretag, främst inom Statsföretagsgruppen. Arbetsmetoderna har i konsekvens härmed omformats så att Svetab, moderföretaget, engagerar sig i projekt antingen på konsultbasis, som förmedlare av affärsidéer eller som delägare.

Svetab ser fram mot 1977 som det år då företaget får visa att den nya inriktningen är bärkraftig.

Gunnar Olofgörs

Statsföretag International AB

Statsföretag International AB skall i samråd med enskilda företag i Statsföretagsgruppen starta och utveckla marknadsföring av produkter och tjänster på marknader utanför Västeuropa och Nordamerika.

Ett antal internationella affärsmän ansvarar för verksamheten inom var sin region, där de upprätthåller intima kontakter med beslutsfattare på olika nivåer.

Huvudkontoret är beläget inom Statsföretag ABs lokaler i Stockholm. Lokala kontor har etablerats för Mellanöstern i Aten, för Västafrika i Lagos samt i Alger. Regionerna Östeuropa, östra Afrika och Latinamerika bearbetas tills vidare från huvudkontoret i Stockholm.

Arne Hedelius

Swedish Industrial Development Corporation (SID)

Swedish Industrial Development Corp., SID, som har sin verksamhet förlagd till USA, har för allt fler av bolagen i Statsföretagsgruppen blivit en viktig förbindelselänk med Nordamerikanskt affärsliv. SID har un-

der året kommit att medverka på olika sätt inom ett vitt fält av administrativ service.

Tord Carmel

Övriga företag

	1976	1975
Fakturerad försäljning i Mkr	150	144
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter i Mkr	— 47	— 38
Avkastning på totalt kapital i %	—17,9	—12,4
Investeringar i anläggningar i Mkr	5	3
Medelantal anställda	1 233	1 226

AB Sonab

Sonabgruppen har under de senaste åren gett otillfredsställande resultat. Under våren 1976 påbörjades ett omfattande arbete i syfte att förbättra resultaten och förändra företagsgruppens organisation.

Under året har audio- och agenturverksamheterna avyttrats. Vidare har samtliga utländska dotterföretag, med undantag för det schweiziska, avyttrats eller lagt ned sin verksamhet.

Från årsskiftet 1976/1977 har Sonab delats upp i två självständiga dotterföretag till Statsföretag AB, Sonab Communications AB i Gävle och Löfvånger Elektronik AB i Löfvånger.

Sonab Communications AB kommer att utveckla, tillverka och marknadsföra kommunikationsradiosystem och personsökarutrustningar. Löfvånger Elektronik AB kommer att inrikta sin verksamhet på kvalificerad legotillverkning inom elektronikområdet.

Fakturerad försäljning uppgick 1976 till 103 Mkr. (118 Mkr.). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter utgjorde —46 Mkr. (—38 Mkr.). De nya bolagen beräknas ge förlust även under 1977. Förlusterna väntas dock bli väsentligt lägre än tidigare år.

Ingemar Erixon

Stigtex AB

Ständigt ökande lågprisimport och extremt höga kostnader har ytterligare försämrat teko-industrins möjligheter att framgångsrikt konkurrera med importvarorna.

Trots branschens utsatta läge har Stigtex AB ökat försäljningen av spunna garner. Faktureringen var 42,2 Mkr. (22,1 Mkr.) inklusive det tillskott om 14,2 Mkr., som erhöles från den spinnerirörelse, AB Kamgarn, Borås, som Stigtex AB förvärvade vid årsskiftet 1975/1976. Exportandelen av faktureringen ökade till 54 % (45 %) exklusive Kamgarmsavdelningen. Kamgarmsavdelningens fakturering utgjorde 1976 14,2 Mkr. (14,3 Mkr.) och exportandelen uppgick till 17 % (24 %).

Ovan nämnda förvärv har i huvudsak tillkommit av beredskapsskäl och är kopplat till av ÖEF lämnat förlusttäckningsbidrag för avdelningen Kardgarns-/Kamgarnsspinning inom Stigtex AB.

Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter uppgår till -2,8 Mkr. (-2,3 Mkr.). För 1977 förutses förlusterna bli något högre.

Åke Kjellman

Svenska Lagerhus AB

Företaget äger och förvaltar lagerhus och ombesörjer lagring av spannmål, frö och fodermedel för bl. a. Svensk Spannmålshandel ek. förening.

Bolaget åtar sig också beredskapslagring av livsmedel på uppdrag av Statens Jordbruksnämnd.

Faktureringen 1976 uppgick till 4,3 Mkr. (3,8 Mkr.) och resultatet före bokslutsdispositioner och skatter 0,3 Mkr. (0,0 Mkr.).

Anders Fyrenius

Svenska Skifferolje AB

Under 1976 har avvecklingen av verksamheten inom Svenska Skifferolje AB fortgått.

Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter blev 1,6 Mkr. (2,1 Mkr.).

Olle Uddgren

Resultat- och balansräkningar i sammandrag per dotterbolag

	ABAB	ASSI	BerolKemi
Resultaträkningar i sammandrag			
Fakturerad försäljning	99,7	1 501,1	474,2
Tillverknings-, försäljnings- och administrationskostnader m m	-92,8	-1 409,5	-485,3
Avskrivningar enligt plan	- 1,3	- 103,6	- 18,4
Rörelseresultat efter avskrivningar enligt plan	5,6	- 12,0	- 29,5
Lagerstöd		40,0	
Finansiella poster, netto	0,8	- 73,7	- 16,1
Extraordinära poster, netto		1,0	
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter	6,4	- 44,7	- 45,6
Bokslutsdispositioner	- 3,8	64,4	46,4
Skatter	- 1,5	- 8,8	- 0,9
Minoritetsandelar i årets resultat			
Nettovinst (förlust)	1,1	10,9	0,0
Balansräkningar i sammandrag			
Likvida medel	11,1	178,1	13,6
Kortfristiga fordringar m m	15,5	282,2	104,4
Varulager	1,7	846,3	119,9
Summa omsättningstillgångar	28,3	1 306,6	237,9
Spärrade medel hos Sveriges Riksbank		17,9	15,6
Summa anläggningstillgångar	7,9	1 747,5	258,6
Summa tillgångar	36,2	3 072,0	512,1
Kortfristiga skulder	23,0	534,5	228,3
Långfristiga skulder	6,8	1 638,4	189,2
Obeskattade reserver	2,1	534,3	54,1
Värdereglering för investering i aktier och andelar			
Beskattade reserver			1,2
Minoritetsintressen i eget kapital			30,0
Aktiekapital	2,0	300,0	9,3
Övrigt eget kapital	2,3	64,8	
Summa skulder och eget kapital	36,2	3 072,0	512,1
Medelantal anställda	1 198	6 222	972

¹ Avser 1/7—31/12.

BS Konsult	Carbox ¹	Ceaverken	EssBo	Kabi	Kalmar Verkstad	Karls- krona- varvet
26,1	7,1	88,3	179,0	447,5	151,5	317,9
-25,8	-10,2	-87,4	-186,4	-412,1	-123,4	-296,6
- 0,2	- 0,3	- 2,5	- 5,7	- 17,3	- 5,3	- 8,0
0,1	- 3,4	- 1,6	- 13,1	18,1	22,8	13,3
0,0	0,2	- 2,3	2,6	- 5,3	0,3	1,0
	0,1	- 0,3	- 8,4	0,9	- 0,9	8,9
						0,6
0,1	- 3,1	- 4,2	- 18,9	13,7	22,2	23,8
- 0,1		4,2	17,8	- 13,4	- 18,2	- 20,4
- 0,0	- 0,0	- 0,0	- 0,2	- 1,2	- 2,2	- 3,4
				0,9	- 0,0	
0,0	- 3,1	- 0,0	- 1,3	- 0,0	1,8	0,0
1,7	10,8	3,5	2,2	8,0	23,7	14,2
7,9	1,4	21,9	61,1	117,1	41,1	190,9
	3,7	18,5	57,3	128,8	48,1	173,2
9,6	15,9	43,9	120,6	253,9	112,9	378,3
0,0				3,6	0,4	0,3
0,5	5,5	23,2	46,2	187,1	58,3	126,9
10,1	21,4	67,1	166,8	444,6	171,6	505,5
9,5	12,9	34,2	101,9	123,4	74,7	319,4
	5,2	15,6	52,5	119,9	43,7	31,3
0,0		3,0	0,3	128,5	33,1	114,5
			3,4		0,0	
				0,7	0,0	
0,3	5,0	12,0	10,0	50,0	15,0	32,0
0,3	- 1,7	2,3	- 1,3	22,1	5,1	8,3
10,1	21,4	67,1	166,8	444,6	171,6	505,5
168	62	271	1 002	2 032	676	2 276

Resultat- och balansräkningar i sammandrag per dotterbolag

	Liber Grafiska	LKAB	NJA
Resultaträkning i sammandrag			
Fakturerad försäljning	325,7	2 059,3	872,3
Tillverknings-, försäljnings- och administrationskostnader m m	- 314,9	- 1 817,5	- 1 443,2
Avskrivningar enligt plan	- 5,9	- 246,1	- 61,8
Rörelseresultat efter avskrivningar enligt plan	4,9	4,3	632,7
Lagerstöd		81,8	71,1
Finansiella poster, netto	- 3,4	- 55,4	- 151,7
Extraordinära poster, netto	- 0,0	4,7	846,5 ^a
Resultat före bokslutsdispositioner och Skatter	1,5	26,8	133,2 ^a
Bokslutsdispositioner	- 1,3	- 7,1	
Skatter	- 0,2	- 17,6	- 5,2
Minoritetsandelar i årets resultat			
Nettovinst (förlust)	0,0	2,1	128,0 ^a
Balansräkningar i sammandrag			
Likvida medel	6,5	66,6	12,9
Kortfristiga fordringar m m	44,4	399,4	657,7
Varulager	62,1	947,0	607,4
Summa omsättningstillgångar	113,0	1 413,0	1 278,0
Spärrade medel hos Sveriges Riksbank	0,7	36,7	
Summa anläggningstillgångar	46,5	2 311,0	1 496,2
Summa tillgångar	160,2	3 760,7	2 774,2
Kortfristiga skulder	77,1	558,6	597,6
Långfristiga skulder	38,1	857,5	772,1
Obeskattade reserver	22,8	938,2	
Värdereglering för investering i aktier och andelar		0,1	0,2
Beskattade reserver			745,0
Minoritetsintressen i eget kapital			
Aktiekapital	15,0	500,0	500,0
Övrigt eget kapital	7,2	906,3	159,3
Summa skulder och eget kapital	160,2	3 760,7	2 774,2
Medelantal anställda	1 147	8 948	4 931

^a Inkl. rekonstruktion.

Nuclear Steam	Nyckelhus	Rockwool	SARA	SMT- Pullmax	Sonab	Stats- företag Inter- national
	73,6	455,0	549,1	241,5	103,2	1,0
-2,1	-69,2 - 0,2	-410,0 - 10,7	-528,4 - 16,7	-206,5 - 7,9	-136,6 - 2,8	-2,1 -0,0
-2,1	4,2	34,3	4,0	27,1	- 36,2	-1,1
-1,0	- 0,0	0,2 - 2,9	- 3,3 5,2	1,7 - 8,9	- 9,4	
-3,1	4,2	31,6	5,9	19,9	- 45,6	-1,1
3,1	- 3,7 - 0,1	- 25,9 - 5,0	- 4,9 - 0,9 - 0,0	- 19,0 - 0,8	45,0 - 0,1	1,1
	0,4	0,7	0,1	0,1	- 0,7	-0,0
	2,2	43,7	23,3	1,5	4,4	0,1
41,7	14,0	99,7	100,9	69,6	65,9	0,3
	8,4	42,2	13,4	105,0	51,7	
41,7	24,6	185,6	137,6	176,1	122,0	0,4
	3,5	3,5		0,3		
	3,8	105,6	239,1	66,7	17,0	0,1
41,7	28,4	294,7	376,7	243,1	139,0	0,5
41,6	21,4	126,6	114,7	92,2	94,7	0,4
	4,0	44,5	209,8	53,3	33,0	
	2,5	92,7	12,4	47,8		
	0,0		0,6	0,0		
			0,3	0,0		
0,1	0,1	25,0	5,0	40,0	15,0	0,1
	0,4	5,9	33,9	9,8	- 3,7	-0,0
41,7	28,4	294,7	376,7	243,1	139,0	0,5
	92	2 124	5 422	1 102	932	7

Resultat- och balansräkningar i sammandrag per dotterbolag

	Statsraff	Stigtex	SID	Svenska Lagerhus
Resultaträkningar i sammandrag				
Fakturerad försäljning		42,2	1,5	4,3
Tillverknings-, försäljnings- och administrationskostnader m m		-45,3	-1,4	-3,1
Avskrivningar enligt plan		- 1,0	-0,1	-0,8
Rörelseresultat efter avskrivningar enligt plan		- 4,1	0,0	0,4
Lagerstöd				
Finansiella poster, netto		- 1,3	0,0	-0,1
Extraordinära poster, netto		2,6		
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter		- 2,8	0,0	0,3
Bokslutsdispositioner		2,9		-0,3
Skatter		- 0,0	-0,0	-0,0
Minoritetsandelar i årets resultat				
Nettovinst (förlust)		0,1	0,0	0,0
Balansräkningar i sammandrag				
Likvida medel	0,6	0,1	0,2	0,4
Kortfristiga fordringar m m	0,1	11,7	0,3	1,3
Varulager		7,4		
Summa omsättningstillgångar	0,7	19,2	0,5	1,7
Spärrade medel hos Sveriges Riksbank				
Summa anläggningstillgångar	28,8	9,9	0,2	6,7
Summa tillgångar	29,5	29,1	0,7	8,4
Kortfristiga skulder	2,2	11,6	0,1	2,0
Långfristiga skulder	26,9	16,3		1,3
Obeskattade reserver				
Värdereglering för investering i aktier och andelar				
Beskattade reserver				
Minoritetsintressen i eget kapital				
Aktiekapital	0,4	2,4	0,8	5,0
Övrigt eget kapital		- 1,2	-0,2	0,1
Summa skulder och eget kapital	29,5	29,1	0,7	8,4
Medelantal anställda	15	276	6	24

^a Avser 1/7—31/12

Svenska Skifferolje	Svenska Tobaks AB	SU ³	Svenska Torv	Svetab	Uddcomb	Udde- valla- varvet
	926,6	2,7	9,6	101,4	41,6	832,5
-0,2	-727,6 - 21,7	-3,5 -0,3	-8,2 -1,0	-96,4 - 2,7	-63,1 -13,3	-742,2 - 17,2
-0,2	177,3	-1,1	0,4	2,3	-34,8	73,1
1,8	49,5 9,1	0,4 -0,1	0,1 -0,1	0,1 - 1,6 - 0,5	13,8 -12,8	12,0 - 6,0
1,6	235,9	-0,8	0,4	0,3	-33,8	79,1
-0,5	-110,5 - 79,5 - 0,2		-0,1 -0,1	0,6 - 0,8 0,1	34,0 - 0,2	- 70,0 - 1,6
1,1	45,7	-0,8	0,2	0,2	- 0,0	7,5
3,8	287,3	0,7	0,6	10,1	1,4	533,1
8,7	295,3	18,9	4,4	38,1	55,7	359,9
	412,4		2,1	14,2	163,9	366,3
12,5	995,0	19,6	7,1	62,4	221,0	1 259,3
	15,8		0,0	0,5		
12,2	590,7	1,0	8,0	32,8	124,8	1 408,5
24,7	1 601,5	20,6	15,1	95,7	345,8	2 667,8
0,6	760,3	7,0	1,5	24,9	168,6	779,7
	44,8	8,0	2,9	48,3	149,2	1 525,6
	314,2	0,4	4,6	8,0		71,7
	5,9			0,7		
	15,0					45,0
	1,7			2,3		
23,0	300,0	2,5	5,0	10,0	80,0	200,0
1,1	159,6	2,7	1,1	1,5	-52,0	45,8
24,7	1 601,5	20,6	15,1	95,7	345,8	2 667,8
1	3 154	68	68	280	749	3 429

Social redovisning

Den ekonomiska planeringen och redovisningen inom företagen är väl utvecklad och vi har många administrativa hjälpmedel inom dessa områden — budgets, långsiktsplaner, tertialbokslut, årsredovisningar. Vi kan hävda att de ekonomiska målen är väl beskrivna och att vi har goda möjligheter att se hur vi lyckas realisera våra målsättningar.

Men företag har även andra mål. För Statsföretagsgruppen har bl. a. fastslagits angelägenheten av att utforma en framsynt personalpolitik, att åstadkomma gynnsamma arbetsmiljöer och effektivt fungerande samarbetsformer. Det har vidare fastlagts att gruppen också har samhällsliga mål som att ta särskild hänsyn till samhällsintresset vid val mellan olika produktions- och lokaliseringsalternativ.

Det har därför varit naturligt för Statsföretagsgruppen att starta aktiviteter som syftar till att vidareutveckla formerna för planering och rapportering inom dessa — sociala — områden i avsikt att så småningom kunna prestera också sociala årsredovisningar. Detta utvecklingsarbete, som sker i samarbete med Ekonomiska forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm (EFI), innebär att vi successivt vill bygga upp våra erfarenheter genom att börja arbetet vid två mindre enheter inom gruppen, ASSIs förvaltning i Skinnskatteberg och Ceaverken i Strängnäs. Avsikten är att med förstudierna i Skinnskatteberg och vid Ceaverken som grund under 1977 gå vidare till större enheter inom gruppen. En kort beskrivning av arbetet vid ASSI, Skinnskatteberg, bör ge en uppfattning om hur projektet bedrivs.

I Skinnskatteberg producerar drygt 600 anställda sågade trävaror och boardskivor. ASSI är dominerande arbetsgivare i en liten kommun med totalt 5 300 invånare, varav 3 000 i centralorten.

Ansvariga för projektet är en arbetsgrupp med två representanter för företagsledningen och tre för personalorganisationerna. Gruppen har till sitt förfogande två forskare från EFI, som dels deltar i arbetsgruppens diskussioner, dels genomför utvärderingen av projektet.

Projektet följs också av en central referensgrupp genom att det upptagits bland de utvecklingsprojekt som bedrivs under medverkan av det partsgemensamma Utvecklingsrådet för statsägda bolag (URDEM).

Under våren och sommaren 1976 genomförde arbetsgruppen en inventering i fråga om policy, utvecklingsprojekt, aktiviteter och andra data som berörde företagets förhållande till de anställda, till kommuner och till samhället i övrigt. Denna del av arbetet sammanställdes under hösten 1976 till en social rapport som innebar en systematisk kartläggning av pågående arbete och föreliggande problem inom ovan angivna områden.

De områden som beskrivs och diskuteras i rapporten är följande:

- arbetstillfredsställelse
- personal- och organisationsutveckling
- personalvård
- samverkan, medinflytande
- arbetsmiljö
- samhällsrelationer
- miljövård
- relationer till andra ASSI-enheter

För varje område anges de *mål* gruppen har kunnat finna, de aktiviteter som genomförts samt förslag till *riktvärden*. Sådana riktvärden kan t. ex. avse personalomsättning, frånvaro, utbildningskostnader, antal kvinnor i ansvarsbefattningar, personalvårdskostnader, arbetsmiljöinvesteringar, miljövårdskostnader.

De formulär som använts som arbetsinstrument lämnar rikligt med utrymme för en systematisk värdering av olika förhållanden.

Den sociala rapporten förväntas bli utgångspunkt för diskussioner kring åtgärder av olika slag. Man *prioriterar* vissa områden för särskilda insatser, man *fastställer ansvarsfördelningen* för att åtgärder planeras och genomförs, man *fastställer riktvärden* där så är möjligt och anger *nya mål och riktvärden* på tre till fem års sikt. Efter ett år, hösten 1977, sammanställs en ny social rapport baserad på förnyade analyser av vilka förändringar som har inträffat under det gångna året samt förnyade mätningar av hur man ligger till i förhållande till de riktvärden man kunnat fastställa.

Arbetsgruppen i Skinnskatteberg har hittills redovisat övervägande positiva erfarenheter. Man har bl. a. sagt att man med den sociala rapportens hjälp kan kontrollera var man har sin styrka och sina svagheter, att man kan bilda sig en uppfattning om vilka problem och möjligheter som finns för ASSI i Skinnskatteberg.

Man understryker att arbetet har tagit längre tid än man trodde från början, men att det säkert går smidigare och snabbare när man lärt sig arbetssättet. Det som hittills utförts är av försökskaraktär.

Styrelse, revisorer och koncernledning

Styrelse

Bertil Olsson, ordförande, f. d. generaldirektör, Bromma
Harry Hjalmarson, vice ordförande, direktör, Stockholm
Erik Grafström, f. d. generaldirektör, Danderyd
Ivar Högström, riksdagsman, Kramfors
Sigurd Ljungcrantz, direktör, Göteborg
Gunnar Nilsson, LOs ordförande, Stockholm
Karl-Erik Nilsson, direktör (TCO), Stockholm
Per Sköld, verkställande direktör, Bromma
Åke Ståhlbrandt, direktör, Malmö
Nore Sundberg, departementsråd, Tullinge

Suppleanter

Knut Johansson, f. d. förbundsordförande, Stockholm
Rutger Martin-Löf, direktör, Stockholm

Revisorer

Sören Mannheimer, förbundsjurist, Göteborg
Bernt Nilsson, riksdagsman, Kalmar
Knut Ranby, auktoriserad revisor, Saltsjöbaden
Birger Sonesson, auktoriserad revisor, Lidingö
Andreas Ådahl, professor, Stockholm

Suppleanter

Evald Heving, andre förbundssekreterare, Vällingby
Arne Johansson, auktoriserad revisor, Hägersten
Gustaf Lindencrona, docent, Stockholm
Sten Lundvall, auktoriserad revisor, Danderyd
Ivar Nordberg, riksdagsman, Trångsund

Direktion

Per Sköld, verkställande direktör
Carl-Olof Henrikson, koncernutveckling
Jan Orrenius, administration och samhällsfrågor
Bo C. E. Ramfors, finans
Lennart Redefelt, ekonomi

Adressuppgifter**ABAB, Allmänna Bevaknings AB**

(Sibyllegatan 17)
Fack
102 40 Stockholm
Tel. 08/23 73 20

ASSI, AB Statens Skogsindustrier

(Sveavägen 59)
105 22 Stockholm
Tel. 08/22 11 40

Berol Kemi AB

Fack
444 01 Stenungsund
Tel. 0303/850 00

BS Konsult AB

(Nybrogatan 34)
114 39 Stockholm
Tel. 08/14 07 00

AB Carbox

(Dragongatan 16)
271 00 Ystad
Tel. 0411/160 65

Ceaverken AB

(Eskilstunavägen 34)
Box 26
152 01 Strängnäs
Tel. 0152/129 30

EssBo, Svenska Bomaterial AB

(Banérgatan 43)
115 22 Stockholm
Tel. 08/23 64 90

AB Kabi

(Lindhagensgatan 133)
112 87 Stockholm
Tel. 08/54 09 60

Kalmar Verkstads AB

Fack
381 01 Kalmar
Tel. 0480/150 70

Karlskronavarvet AB

(Amiralitetsgatan 25)
Fack
371 01 Karlskrona
Tel. 0455/194 40

Liber Grafiska AB

(Sorterargatan 23)
162 89 Vällingby
Tel. 08/89 02 00

**LKAB, Luossavaara Kiiruna-
vaara AB**

(Sturegatan 11)
Fack
100 41 Stockholm
Tel. 08/24 90 60

Löfvånger Elektronik AB

Fack
930 10 Löfvånger
Tel. 0913/103 00

NJA, Norrbottens Järnverk AB

951 88 Luleå
Tel. 0920/920 00

Nuclear Steam S G AB

c/o Uddcomb Sweden AB
Fack
371 01 Karlskrona
Tel. 0455/247 20

Nyckelhus AB

(Fyrisvallsgatan 7)
Box 2039
750 02 Uppsala
Tel. 018/10 21 40

Rockwool AB

Fack 615
541 01 Skövde
Tel. 0500/106 50

SARA, Sveriges Allmänna**Restaurangaktiebolag**

(S:t Eriksgatan 113)
Box 21009
100 31 Stockholm
Tel. 08/34 08 00

SMT-Pullmax AB

Fack
401 10 Göteborg
Tel. 031/17 25 90

Sonab Communications AB

Box 6128
800 06 Gävle
Tel. 026/12 90 50

Statsföretag International AB

(Hamngatan 6)
Fack
103 80 Stockholm
Tel. 08/24 29 00

Statsraff AB

(Kungsgatan 24)
Fack
453 00 Lysekil
Tel. 0523/140 10

Stigtex AB

(Fabriks-Stigen)
Box 3052
450 62 Stigen
Tel. 033/13 62 50

Swedish Industrial**Development Corporation (SID)**

600 Steamboat Road
Greenwich, Conn. 06830 USA
Tel. (203) 661-2500

Svenska Lagerhus AB

(Vasagatan 12)
Box 725
101 30 Stockholm
Tel. 08/21 29 42

Svenska Skifferolje AB

(Norrgatan 35)
Box 379
701 05 Örebro
Tel. 019/13 50 40

Svenska Tobaks AB

(Maria Bangata 6)
Box 17007
104 62 Stockholm
Tel. 08/69 09 00

Svenska Torv AB

Box 152
280 10 Sösdala
Tel. 0451/640 70

Svenska Utvecklings AB

(Malmskillnadsgatan 48 A)
Fack
103 40 Stockholm
Tel. 08/14 14 60

**SVETAB, Svenska Industri-
etablerings AB**

(Hamngatan 6)
Box 7078
103 82 Stockholm
Tel. 08/24 77 90

Uddcomb Sweden AB

(Verkö)
Fack
371 01 Karlskrona
Tel. 0455/247 20

Uddevallavarvet AB

451 01 Uddevalla
Tel. 0522/910 00

Innehåll*Statsföretagsgruppen i sammandrag**Intervju med Per Sköld**Verksamhetsberättelse**Statsföretagsgruppen*

Resultaträkning	17
Balansräkning	18
Finansieringsanalys	20
Bokslutskommentarer	21
Personal	27

*Statsföretagsgruppens resultat**—kompletterande uppgifter**Moderbolaget*

Resultaträkning	31
Balansräkning	32
Finansieringsanalys	33
Bokslutskommentarer	34

*Vinstdisposition**Revisionsberättelse**Statsföretagsgruppens verksamhetsområden**Järn- och stålindustri*

LKAB, Luossavaara-Kiirunavaara AB	43
NJA, Norrbottens Järnverk AB	44

Varv och mekanisk verkstadsindustri

Uddevallavarvet AB	48
Karlskronavarvet AB	49
Kalmar Verkstads AB	50
SMT-Pullmax AB	51
Uddcomb Sweden AB	52
Nuclear Steam SG AB	52
AB Carbox	53

Skogs- och byggmaterialindustri

ASSI, AB Statens Skogsindustrier	54
Rockwool AB	56
EssBo, Svenska Bomaterial AB	56
Nyckelhus AB	57
Svenska Torv AB	57

Kemisk industri

Berol Kemi AB	59
AB Kabi	60
Ceaverken AB	62
Statsraff AB	62

Konsumentvaruindustri

Svenska Tobaks AB	64
SARA, Sveriges Allmänna Restaurang AB	66

Serviceföretag

Liber Grafiska AB	68
ABAB, Allmänna Bevaknings AB	69
BS Konsult AB	70

Utvecklings- och etableringsföretag

Svenska Utvecklings AB (SU)	71
SVETAB, Svenska Industrietablerings AB	71
Statsföretag International AB	72
Swedish Industrial Development Corp (SID)	72

Övriga företag

AB Sonab	74
Stigtex AB	74
Svenska Lagerhus AB	75
Svenska Skifferolje AB	75

*Resultat- och balansräkningar i sammandrag per dotterbolag**Social redovisning**Styrelse, revisorer och koncernledning**Adressuppgifter*